

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXX MAY – GEGUŽĖS 11, 1995 Nr. 18

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRASTIS

Švenčiausios Šiluvos Mergelės Marijos koplyčia. Marijai - Lietuvos globėjai čia meldėsi ir Šventasis Tėvas.
J. Polio nuotr.

VARDAN TOS LIETUVOS

(Lietuvos Respublikos Seimo Užsienio reikalų komiteto pirmininko dr. Kazio Bobelio kalba, pasakyta Seime 1995 m. kovo 11 d., minint Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo penktąsias metines)

Koks didelis džiaugsmas, koks galingas dvasinis pakilimas buvo kiekvieno lietuvių širdyje 1990 m. kovo mėn. 11 dieną, kada 50 metų Lietuvą kankinęs, slėgęs per jėgą primestas bolševikinis Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos ir Maskvos imperialistinis režimas buvo išmesti iš Lietuvos.

1990 metų kovo 11 dienos Aktu buvo padarytas ryžtingas politinis žingsnis, formaliai atsiskiriant nuo Sovietų Sąjungos.

Kovo 11-oji tai lyg ta uola ant kurios pargriuvo ir pradėjo merdėti daugelį valstybių skausmingai kankinusi komunistinė melo ir blogio imperija.

Prieš 5 metus šioje salėje paskelbti dokumentai, tai svarbiausi mūsų valstybės suvereniteto atstatymo pagrindai, didingai išreiškę tikrąją Lietuvos piliečių valią, daugelio metų troškimų - kančių, siekimą laisvais nepriklausomais būti, tai atkirtis ir atsakymas visiems tiems, kurie norėjo, kad Lietuvos vardas būtų panaikintas ir ištrintas iš Europos žemėlapių. Tai ne-

pakeičiamas mūsų tautos laimėjimas, atvedęs Lietuvą į laisvą demokratinę Europos valstybių bendruomenę.

Ta gaivi, visus uždeganti ir sujungianti jėga, lėmusi nesulaikomą Lietuvos atgimimo prasiveržimą 1988 metais, buvo Sąjūdis.

"Su Sąjūdžiu - už Lietuvą", - tai šūkis į kurį atsiliepė kiekvienas lietuvis, kiekviena lietuvių, įvairių tautybių Lietuvos piliečiai, jaunas ir senas ir stojo į kovą prieš daug galingesnį priešą, užtraukti savąjį himną, iškelti savą trispalvę, sukurti savą pilietinę visuomenę, atkurti savą valstybę. Tas didysis Lietuvių tautos laisvės troškimas buvo toks masiškas, toks galingas, kad jo sustabdyti jokia pasaulio jėga negalėjo, visi kaip vienas laikėmės rankomis, visai nežiūrėdami kas prie ko stovė, kad koks buvo ar yra! Nes visi buvome vienodi lietuviai! Ar negalime jais būti ir šiandien?

1918 metų vasario 16-osios Nepriklausomybės aktas buvo dar kartą pakartotas - patvirtintas kovo 11 dieną.

Tai buvo kuliminacija

daugelio metų visų lietuvių aukų, kankinių pasišventimo, nepailstamo ir nesustabdomo darbo vaisius, pradedant 1941 metų sukilimu, pokario partizanų kova, pogrindžio spaudos, politinių kalinių-tremtinių, disidentų, Helsinkio grupės, Laisvės Lygos pareiškimais, Lietuvos komunistų partijos atsiskyrimu nuo Maskvos - sudavusio skaudų smūgį pasauliniam komunistiniam internacionalui ir pažeidusiam Maskvos autoritetą. Kai kurių Vakarų valstybių politika - nepripažinusi Lietuvos okupacijos ir aneksijos kaip kad pvz. JAV, Kanada, Australija, Vatikanas ir nuolat tai pabrėžusios ir palaikiusios užsienio lietuvių veiklą, vadovaujamą VLIK'o, kalbėjusio Lietuvos vardu ir kėlusio Lietuvos laisvės bylą visuose tarptautiniuose forumuose: Europos Taryboje jau 1967, Europos Parlamente, Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Konferencijose, Kopenhagos Tribunole, Baltijos Jūros Taikos ir Laisvės žygyje, Madrido, Berno, Vienos ir kt. miestų demonstracijose, kuomet Lietuva buvo surakinta ir pati to atlikti negalėjo.

Gyvenimas taip susidėjo, kad man teko didelė, nors kartais ir skausminga, garbė (Nukelta į 3 psl.)

BALTIJOS ŠALYS IR ANTROJO PASAULINIO KARO PABAIGOS 50-METIS

Vilnius, gegužės 4 d. (Reuters - ELTA). Kuomet dauguma Europos valstybių švenčia antrojo pasaulinio karo pabaigos Europoje penkiasdešimtį, trims Baltijos valstybėms tai primena Jaltos konferenciją, kurios metu Vakarai apleido jas, ir po to jos praktiškai buvo ištrintos iš pasaulio žemėlapių, rašo agentūros Reuter korespondentas Ed Stoddard.

Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje 1945 metai atgaivina skausmingus prisiminimus apie Raudonąją armiją ir nuolatinę baime, kad jas vėl gali praryti Rusijos ekspansionizmas, rašo jis.

"Kai Baltijos kraštų žmonės prisimena Antrąjį pasaulinį karą, jie prisimena, kaip Europa užmiršo juos, nes tik šios valstybės Europoje neteko savo nepriklausomybės", pasakojo E. Stoddardui Rygos universitete dėstantis danų politologas Lars Johanssen. "Jie ir dabar bijo, kad Europa vėl neužmirštų jų".

Šių trijų valstybių karo vargai prasidėjo nuo 1940 metų, kuomet jas aneksavo Sovietų Rusija, praėjus metams nuo Molotovo ir Ribentropo pakto, kuriuo jos slapta atiteko Sovietų sferai.

Per keletą metų Baltijos šalių daugiakalbiai gyventojai patyrė stalinizmą ir nacizmą. Vokietijai sulaužius pakta ir Hitlerio armijai įsiveržus į Sovietų Sąjungą 1941 metais.

1944 metais Stalino Raudonoji armija, traukianti į Berlyną vėl, antrą kartą per penkerius metus, okupavo Baltijos šalis, kurios tapo sovietinėmis respublikomis ir išbuvo tokios iki 1991 metų, kuomet komunizmas sužlugo.

Daugelis Baltijos žmonių jaučia, kad Vakarai juos apleido 1945 metais vykusioje Jaltos konferencijoje, kurioje buvo nubrėžtas pokario Europos žemėlapis.

"Net suprantant realią tos dienos politinę situaciją, toks "išpardavimas" Jaltoje vis dar skausmingai prisimenamas mūsų šalyse, - kalbėjo Soroso fondo Lietuvoje pirmininkas Vytautas Gruodis. - Baltijos valstybių klausimo net nebuvo Jaltos dienotvarkėje".

Nuolatinis žmonių susiskaldymas karo metu lėmė tai, kad vieni kovėsi vienoje ar kitoje Rytų fronto pusėje, tuo tarpu kiti - mušė ir vokiečius, ir rusus tuo pačiu metu, aiškina E. Stoddard.

Nemaža dalis žmonių sveikino vokiečius, kaip išlaisvintojus iš Stalino vergijos; daugelis stojo į Hitlerio armiją ir, anot E. Stoddardo, tūkstančiai dalyvavo nacių surengtose žydų žudynėse. Šie faktai lig šiol temdo žydų ir Baltijos žmonių santykius.

Šimtai tūkstančių žydų, ypač didžiosiose žydų bendruomenėse Vilniuje ir Kaune, buvo praktiškai sunaikintos nacių vadovaujamų skerdynių metu. Kai kurie Baltijos žmonės pasižiausė, kai šis istorijos puslapis atverčiamas, ir teigia kad tai buvęs konfliktas tarp patriotų ir "žydų komunistų" - panašiai skelbė anais laikais ir nacių propaganda.

"Vakaruose ši tema buvo diskutuojama atvirai 50 metų. Lietuvoje tokias diskusijas tildė Sovietų valdžia", sakė Emanuelis Zingeris, Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkas ir Seimo narys.

E. Stoddard prisimena teroro bangą antrosios sovietų okupacijos metu, kada tūkstančiai žmonių buvo ištremti, o žemės ūkis prievarta kolektyvizuotas. Kilo aktyvus partizanų pasipriešinimas, užgniaužtas šeštojo dešimtmečio pradžioje.

"Sovietų vėliava virš Reichstago reiškė karo pabaigą Europoje, bet karas tęsėsi miškuose; Lietuvoje - dar aštuonerius metus, - pasakojo Markas Zingeris E. Stoddardui. Faktiškai karas žmonių širdyse tęsėsi iki 1991 metų".

Palyginti su ankstesne Baltijos kraštų istorija, Nepriklausomybės atstatymo laikotarpis buvo gana ramus. Žuvo mažiau negu 100 žmonių, nes sovietų valdžios pasipriešinimas liaudies revoliucijai buvo menkas.

Paskutiniams rusų armijos daliniams išėjus iš Latvijos ir Estijos 1994 metų rugpjūčio 31 dieną, Latvijos prezidentas Guntis Ulmanis pasakė: "Antrasis pasaulinis karas Latvijoje baigėsi tik dabar".

"Antrojo pasaulinio karo pabaiga padalino mūsų tautą, suluošino jos likimą ir sugriovė nacionalinę ekonomiką" kalbėjo G. Ulmanis balandžio 5 dieną, kuomet jis paskelbė, kad visų trijų Baltijos valstybių prezidentai atsisakė važiuoti į Maskvą prezidento Boriso Jelcino kvietimu paminėti karo pabaigos 50-mečio.

Girdėta iš Vilniaus

• **LIETUVA APLENKĖ SAVO KAIMYNES.** Lietuvos statistikos departamento pateiktais duomenimis, kovo mėnesį infliacija Lietuvoje buvo mažiausia tarp trijų Baltijos valstybių ir sudarė 1,4 procento. Estijoje infliacija kovo mėnesį buvo 2,4, Latvijoje – 2,6 procento, o Baltarusijoje – 20 procentų. Tačiau palyginti su vasario mėnesiu infliacija sumažėjo visose keturiose valstybėse.

Lietuva kovo mėnesį aplenkė savo kaimynes ir pagal kai kuriuos kitus augimo rodiklius. Pavyzdžiui, kovo mėnesį Lietuva pardavė arba išsiuntė pramonės produkcijos 30,4 procento daugiau negu vasario mėnesį, o Latvijoje josarduota 20,7 procento, Estijoje – 8,3 procento daugiau negu vasario mėnesį. Baltarusijoje šios apimtys netgi sumažėjo.

• **EUROTARYBOS PARLAMENTINIO KOMITETO POSĖDIS VILNIUJE.** Vilniuje įvyko Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos Kultūros ir švietimo komiteto posėdis. Jame dalyvavo Parlamentinės Asamblėjos Generalinis sekretorius Daniel Tarschys bei visas komitetas. Taip pat atvyko parlamentariai, atstovaujantys kitiems asamblėjos komitetams.

Posėdis buvo dviejų dalių. Pirmojoje vyko jidiš kultūros konferencija. Ketvirtadienį buvo nagrinėjamos Lietuvos kultūros ir švietimo problemos.

Atidarydamas posėdį ir konferenciją, Lietuvos Respublikos Seimo pirmininkas Česlovas Juršėnas pažymėjo, kad žydai dalyvavo Lietuvos nacionalinio išsivadavimo judėjime 19 amžiuje, Lietuvos nepriklausomybės kovose, įnešė didelį įnašą į šalies kultūrą.

Į konferencijos dalyvius kreipėsi Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos Kultūros ir švietimo komiteto vicepirmininkas seras Russell Johnson, Parlamentinės Asamblėjos viceprezidentas Luis Maria de Pulg, Asamblėjos Kultūros ir švietimo komiteto narys Vytautas Landsbergis.

Žodį tarė Europos Tarybos generalinis sekretorius Daniel Tarschys. "Pasaulis rengiasi paminėti Antrojo pasaulinio karo pabaigą. Ta proga turime prisiminti ne tik žuvusius, bet platesniu kontekstu visa tai, kas žuvo šiame kare, vadinasi ir jidiš kultūros tradicijas", pasakė jis.

Po įžanginių kalbų posėdžio ir konferencijos dalyviams paskaitas skaitė Anglijos, Izraelio, Lietuvos ir Vokietijos jidiš kultūros tyrinėtojai.

• **ALEKSANDRUI LILEIKIUI BUS IŠKELTA BAUDŽIAMOJI BYLA.** Aleksandrui Lileikiui, 87-čiui JAV pilietybę turinčiam lietuviui, bus iškelta baudžiamoji byla už Antrojo pasaulinio karo metais įvykdytus nusikaltimus. Toks sprendimas po pakartotinio, daugiau kaip du mėnesius trukusio tyrimo, priimtas Lietuvos Generalinėje prokuratūroje.

Pirmą kartą A. Lileikio pavardė spaudoje nuskambėjo praėjusių metų rugsėjo pabaigoje, kai Jungtinėse Amerikos Valstijose jam buvo iškelta baudžiamoji byla už vadovavimą masinėms Vilniaus žydų žudynėms antrojo pasaulinio karo metais. JAV Teisingumo departamentas pareiškė, kad tai bus viena svarbiausiųjų pastaraisiais metais pasaulyje iškeltų nacistinio bylą. Tuomet Lietuvos Generalinės prokuratūros pareigūnai teigė, kad A. Lileikis bus deportuotas į Lietuvą ir teisiamas joje, jeigu jo nusikaltimai bus įrodyti.

Tačiau šiemet vasario pradžioje Lietuvos tardytojai pranešė, jog baudžiamosios bylos JAV gyvenančiam tautiečiui nekels ir neprašys išduoti jį Lietuvai, nes šalies archyvuose nerasta įrodymų, kad A. Lileikis būtų dalyvavęs žydų žudynėse.

Pasaulio žydų kongresas pareiškė protestą dėl Lietuvos Generalinės prokuratūros sprendimo ir nurodė, kad vasario pabaigoje numatytas Lietuvos Prezidento Algirdo Brazausko vizitas į Izraelį gali tapti "diplomatinė katastrofa". "Lengvabūdišku" prokuratūros sprendimą pavadino ir A. Brazauskas. Nutarta dar kartą patikrinti medžiagą, kuria remdamasi Generalinė prokuratūra atsisakė kelti baudžiamąją bylą A. Lileikiui.

• **LIETUVA SUSITARĖ SU VENESUELA DĖL KURO TIEKIMO.** Ministras Pirmininkas Adolfas Šleževičius trečiadienį spaudos konferencijoje sakė, kad gegužės pabaigoje Lietuva pasirašys sutartį su Venesuelos kampanijomis dėl kuro tiekimo. Adolfas Šleževičius ir jo vadovaujama delegacija visą praėjusią savaitę dėl to tarėsi su Venesuelos ir Kolumbijos vyriausybėmis bei šių šalių verslininkais Bogotoje ir Caracas.

Jis pažymėjo, kad sėkmingos derybos tiek su Venesuelos Prezidentu, tiek su atskiromis kompanijomis lėmė tai, kad per porą savaičių bus galima pasirašyti ilgalaikį orimulsiono – naujos kuro rūšies – tiekimo į Lietuvą sutartį. Numatoma, kad ji galios 15 metų. Be to, turėtų taip pat būti ir atskiras susitarimas dėl lengvatinio kuro tiekimo kontrakto sąlygų.

Šis kuras, sakė premjeras, bus pigesnis už tą, kurį Lietuva dabar perka Rusijoje.

Pasak Ministro Pirmininko, realu, kad jau po poros mėnesių pirmą kartą šį kurą galima bus bandyti panaudoti Elektrėnų, vėliau – didžiosiose termofikacinėse elektrinėse. Jis pabrėžė, kad tam reikia technologinių pertvarkymų, tačiau investicijos jiems yra sąlyginai mažos, palyginti su tuo, kokią naudą galima gauti naudojant importinį kurą.

• **LIETUVOS VALSTYBĖS SKOLA – 485 MILIJONAI DOLERIŲ.** Lietuvos valstybė ir jos ūkio subjektai, gavę

Laukia amnestijos

Prancūzijos prezidento rinkimai, pagal generolo de Gaulle įvestą tradiciją, labai laukiami mažųjų nusikaltėlių, nes naujas prezidentas paskelbia amnestiją kaliniams, jei jie nubausti keturiais mėnesiais ar mažiau kalėjimo. Anksčiau bausmė būdavo dovanojama, jei ji siekė šešis mėnesius. Buvęs prezidentas Mitterand, laimėjęs rinkimus 1981 m. paleido iš kalėjimų apie 6,000 kalinių. Pasigirdo spaudos ir politinių priešų kritika. Tuomet prezidentas įrašė į amnestijos negaunančių sąrašus nubaustus už teroro veiksmus ir už narkotikų pardavinėjimą. Be to, jis sutrumpino bausmės terminą. Vietoj buvusių šešių mėnesių, dabar bausmė do-

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

vanojama tik nuteistiems keturiais mėnesiais.

Rinkimuose visi svarbesnieji kandidatai pažadėjo skelbti amnestiją, tačiau žadėjo nepaleisti nubaustų už kyšių ėmimą.

Statistikos mėgėjai tvirtina, jog Prancūzijoje prieš rinkimus žmonės greitkeluose daug greičiau važinėja, nesirūpindami, kad policija pagaus. Gatvėse dažniau pravažiuojamos raudonos šviesos, nesustojama ten, kur kelio ženklai liepia sustoti. Įvyksta daugiau kelių nelaimių, o miestuose draudžiamose palikti automobilį zo-

nose pilna automobilių. Policija ne taip uoliai gaudo prasižengusius.

Prancūzijos 1958 m. Konstitucija suteikia prezidentams didelę galią. Prezidentas skiria vyriausybės premjerą ir pirmininkauja ministrų kabineto posėdžiams. Jis gali paskelbti karą, gali paleisti parlamentą, gali paskelbti pavojaus būklę. Prezidentas renkamas septyneriems metams, dviem trukmėm. Prieš rinkimus girdėjosi balsų, kad reikėtų sutrumpinti prezidentų tarnybos laiką iki penkerių metų, bet artėjant balsavimo dienai, tie balsai nutilo. Kandidatai vengė kalbėti ir apie prezidento galių sumažinimą. Konstitucijos 16-tas straipsnis tą galią taip aprašo: "Prezidentas imsis tokių veiksmų, kurių reikalauja aplinkybės". Kitas, 68 straipsnis dar pabrėžia: "Prezidentas, eidamas savo pareigas, nebus niekam atsakingas, išskyrus, jei įvyktų valstybės išdavimas".

Miestų benamiai

New Yorko miesto meras, respublikonas Rudolph Giuliani, išrinktas prieš 15 mėnesių, paskelbė miesto biudžetą, kuris siekia 30,5 bil. dol. Šalia jau pernai paskelbtų įvairių išlaidų mažinimų, kurie panaikino daugiau 18,000 miesto darbų, meras įsakė sumažinti išlaidas dar 1,2 bil. dol. Neatsilieka išlaidas mažindamas ir New Yorko valstijos gubernatorius George Pataki, irgi respublikonas. Jo specialus šalpos karpymo frontas yra New Yorko benamiai. Parūpinti vienai šeimai pastogę New Yorke kainuoja mokesčių mokėtojams apie 3,000 dol. per mėnesį. Įvairios labdaros organizacijos nurodo, kad New Yorko valstijoje butai ar namai ypatingai brangūs ir daug šeimų gyvena skurdžiai. Skurdo riba yra 10,750 dol. keturių asmenų šeimai vieneriems metams. Šiuo metu įvairiomis pastogėm aprūpinama 7,300 šeimų, iš jų 5,700 pačiame New Yorko mieste. Miestas parūpina pastoges ir 6,800 pavienių suaugusių. Miesto valdžia pripažįsta, kad daugelis tų benamių yra alkoholikai, narkotikų vartotojai ar protiniai invalidai. Šalpos dalintojai grasina išvaryti iš valdiškų kambarių tuos gyventojus, kurie atsisako būti gydomi ar mokomi kaip gyventi, treniruojami įvairiems darbams. Gubernatorius Pataki įsakė sumažinti lėšas šalpai dar 345 mil. dol. per šiuos metus. Meras Giuliani per

(Nukelta į 9 psl.)

Lietuvos Vyriausybės garantijas, per 1991-1994 metus yra sudarę sutarčių užsienio paskoloms gauti už daugiau kaip 960 milijonų JAV dolerių. Iki šių metų sausio 1 dienos gauta beveik 520 milijonų JAV dolerių paskolų arba 54,1 procento sutartyse numatytos sumos. Iš jų panaudota 502,8 milijono JAV dolerių. Valstybės skola, finansų ministerijos duomenimis, metų pradžioje sudarė 485,4 milijono JAV dolerių.

Šiuos duomenis Eltai pateikė Statistikos departamentas, atlikęs tyrimą "Užsienio paskolos Lietuvai".

Nustatyta, kad vyrauja paskolos, gautos Lietuvos valstybės vardu, – jos sudaro 86,9 procento bendrų paskolų sumos. Su Lietuvos Vyriausybės garantija paimtos paskolos sudaro 13,1 procento.

Per tyrimą nustatyta, kad 39,5 procento visų užsienio paskolų buvo skirta kurui ir kitiems energetiniams resursams papildyti ir įsiskolinimui už dujas padengti, 26 procentai – investiciniams projektams finansuoti. Kitos paskolos – nacionalinės valiutos stabilizavimui (20 proc.), žemės ūkiui (9 proc.) ir smulkiam bei vidutiniam verslui (5 proc.).

Pagal skirtų paskolų dydį daugiausia paskolų Lietuvos valstybei yra skyres Tarptautinis valiutos fondas – 46,9 procento visų paskolų sumos.

Antroji pagal dydį – Europos Sąjungos paskola – 14,8 procento. Tarp didžiausių paskolų teikėjų taip pat yra Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas, Pasaulio bankas, Japonijos eksporto–importo bankas, "Commodity Credit Corporation" korporacija.

• **SEIMO NARIŲ NUOMONE, NEGALI BŪTI KALBOS APIE RIMTĄ VALSTYBĖS SIENOS KONTROLĘ.** Seimo socialdemokratų ir krikščionių demokratų frakcijos teiks parlamentinius paklausimus valstybinės sienos apsaugos tarnybų vadovams dėl sienų apsaugos būklės. Jų nuomone, padėtis yra tokia, kad negali būti nė kalbos apie rimtą sienų kontrolę. "Pasienio punktai ir kai kurie jų darbuotojai iš esmės kompromituoja Lietuvos valstybę", sakė spaudos konferencijoje šių frakcijų nariai Vytautas Plečkaitis ir Petras Giniotas. Pasibaisėtinas vaizdas, pasak jų, yra sienos su Rusija ruože Neringoje. Sienos apsaugos postas, įsikūręs keliuose vagonėliuose, yra beveik trys kilometrai nuo pačios sienos. Zona tarp posto ir sienos tapo didele nekontroliuojama prekyviete. Įsigaliojus alkoholio kontrolės įstatymui, tokia prekyba, Seimo narių nuomone, dar labiau suintensyvės.

Visiškai nekontroliuojama siena, einanti Kuršių marioomis, pasieniečiai neturi net paprasčiausio katerio. Nesaugoma ir jūros siena. Pasak prelegentų, vienas sargybinis laivas atlieka tikrai simbolinę paskirtį. Todėl jūroje siautėja kontrabandininkai.

Socialdemokratų ir krikščionių demokratų nuomone, sutvarkyti sienų apsaugą ir perėjimų kontrolę šiuo metu yra vienas svarbiausių vykdomosios valdžios uždavinių. **ELTA**

• **SULAIKYTAS BUVĘS "LIETUVOS AIDO" REDAKTORIUS.** Gegužės 1 d. sulaikytas buvęs dienraščio "Lietuvos aidas" vyriausiasis redaktorius S. Stoma, kuris įtariamas pasisavinęs laikraščio pinigų. Įtariama, kad iki pernai metų laikraščio vadovavęs S. Stoma paėmė 150-ties tūkstančių JAV dolerių kreditą ir slapta nuo kitų bendrovės narių didžiąją jų dalį paskolino už didelius procentus vėliau bankrutavusiai "Deiros" firmai.

S. Stoma taip pat yra įtariamas byloje dėl dingusių 15-os tūkstančių dolerių už laikraščio prenumeratą užsienyje.

40-metis S. Stoma dirbo "Lietuvos aidas" redaktoriumi nuo 1990-ųjų iki pernai metų ir tebeturi apie 13 procentų jo akcijų. Pastaruoju metu jis buvo laisvas žurnalistas, rašęs politinius komentarus "Lietuvos rytiui".

—er—

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. ANICETAS BUNDONIS

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly except: 4th of July, Labor Day & Christmas by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

AMERIKIEČIAI ATĖJO, BET DŽIAUGSMO NEATNEŠĖ

Juozas Žygas

Mes, lietuviai, kurie pasitraukėme į Vakarų, nebuvome nacių šalininkai ir netikėjome Vokietijos laimėjimu. Bet atėjus momentui, kuomet reikėjo apsispręsti, pasirinkome mažesnę blogį. Manėčiau, daugelis tikėjo galimybe, kad rusai bent kuriam laikui bandys Baltijos kraštuose pasilikti. Tokiu atveju tikėjosi, kad atsirastų galimybės Vakaruose pabūti ir palaukti. Žinoma, niekas nesitikėjo, kad tas "palaukimas" truks net 50 metų. Be to, dar mažiau tikėjomės, kad Lietuvai atsistačius, grįžimas nebūna lengvas ir, nę patrauklus. Niekas negalėjo tikėtis, kad savame krašte būsime svetimi!

Teko skaityti ir asmeniškai iš tėvynainių girdėti: "Jūs, kurie į Ameriką išbėgote!" – Tai yra labai toli nuo teisybės. Mes išbėgome ne į Ameriką, bet į degančią ir badaujančią Vokietiją. Mes esame tie, kurie ačiū Dievui, amerikietiškių bombų nebuvome užmušti! Žvelgdamas į praeitį atgal, turiu vokiečių garbei pasakyti, kad nors jų miestai griuvo ir degė, tačiau iš Rytų ir net Vakarų plūstančioms minioms, nereikėjo parkuose ant suolų miegoti. Tai ką mes matėme ir beveik kasdien pergyvenome, taip pat ir Vakarų įvaizdį temdė. Matėme, kad karas nebuvo vedamas už demokratiją ir prieš nacių režimą, bet prieš vokiečių tautą.

Ir nieko apie strategiją neišmanant, tik Vokietijos žemėlapių paėmus ir jį pastudijavus, galėsime matyti, kad visoje Vokietijoje, keletos tūkstančių strateginių objektų nebuvo. Tai ką, tos milžiniškos oro armados, beveik du ir pusę metų bombardavo? Būtų sunku surasti sveikai galvojantį žmogų, kuris galėtų tokį Drezdeno bombardavimą pateisinti. Kodėl dabar apie tai rašau? O to-

dėl, kad Vakarų demokratijos į karą įsijungė gražių tikslų ir norų vedamos. Bet karo eigoje tuos principus užmiršo. Tie, kurie galėjo Drezdeno puolimą suplanuoti, neturėjo jokio noro net piršto pajudinti, kuomet vokiečiai Varšuvą griovė ir jos žmones skerdė. Taip pat per pirštus žiūrėjo, kuomet XX-to šimtmečio barbarai, senųjų aistiškų genčių žemes nioškojo ir jos gyventojus, kurie per 700 metų vokiškos okupacijos išliko, poros mėnesių bėgyje, žiauriausiu būdu beveik visuotinai išnaikino. Vakariečiai, kurie tai žinojo ir tylėjo, irgi tame nusikaltime dalyvavo! Po to kaip "pilotai" rankas nusiplovę, Niurnbergo tribunole teisėjų eilėse sėdėjo.

Karui pasibaigus, Winston Churchill teisingai pastebėjo: "Ne tą kiaulę paskerdėme". Karo metu sąjungininkai kartu su rusais prieš vokiečius kovodami, persiėmė kai kuriais rusų metodais jų galvosena. Karo metu Rusijai atsivėrė durys į Vakarų ir kartu jų propagandai. Tą progą jie sėkmingai ir vykusiai išnaudojo. Amerikoje jų propaganda palankią dirvą rado: ypatingai akademikų ir universitetų aplinkoje. Kur įvairūs teoretikai patikėjo ir persiėmė jų propaganda. Tad ir netenka stebėtis, kad buvo sukurtos tokios Jungtinės Tautos, kuriose sovietai su savo "Niet" dominavo. Tų karo nuotaikų paveikti, vakariečiai beveik pusę Europos atidavė vergijai. Taiką ant tokių pamatų statant, tuojau atsirado "Geležinė uždanga" ir "Berlyno siena". Tie, kurie už tų uždangų gyveno, manau, neturėjo didelio pagrindo vadinti "taika" džiaugtis.

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

VARDAN TOS LIETUVOS

(Atkelta iš 1 ps.)

paskutinius 15 metų prieš Lietuvos Nepriklausomybės atstatymą vadovauti Vyriausiajam Lietuvos Išlaisvinimo Komitetui ir pirmajam iš išeivijos laisvės kovos vadovų 1989 m. susitikti Gotlando saloje su tada dar pavergtos Lietuvos veikėjais – ir Sąjūdžio (V. Landsbergis) ir Laisvės Lygos (A. Terleckas) ir Lietuvos komunistų partijos (J. Paleckis) ir kitais atstovais (Kūdaba, Motieka ir kiti), Visi tada paskelbėme vieningą nuoširdų pareiškimą dirbti vieningai – didžiam mūsų tikslui – Nepriklausomybės atstatymui. Ir kaip liūdna ir skaudu šiandien, kad toks gražus, idealistinis – patriotiškas pareiškimas, ta mūsų vienybės ir bendro darbo vizija paliko galioti tik šaltoje Gotlando saloje ir per Baltijos jūrą nebuvo atvežta į Lietuvą.

Šiandien nuo visų šių įvykių prabėgo penki sunkūs valstybės atsikūrimo metai. Per šį penkerių metų nepriklausomybės laikotarpį Lietuvos gyvenime įvyko tikrai labai daug svarbių, ryškių ir negrįžtamų pokyčių. Dirba, nors sunkiai, Tautos išrinktas Seimas, valstybės Prezidentas, vyriausybė, suformuotas Konstitucinis Teismas ir kitos valstybinės institucijos ir t.t. Konstitucija užtikrina žmogaus ir piliečių teises, turime nacionalinę (kartais įvairiai kritikuojamą, bet savą ir veikiančią) valiutą. Nėra svetimos kariuomenės.

Pagaliau šiandien esame lygiateisiai tarptautinių, ne tik Europos, bet ir Pasaulio organizacijų nariai. Drąsiai, nedvejodami vykdomė mūsų užsienio politikos – Laisvos Lietuvos suvereniteto prioritetus, integraciją į Vakarų demokratines struktūras. Plečiame dvišalius diplomatinis santykius, vyksta formavimas pabaltijo valstybių ekonominio, socialinio, politinio ir karinio bendradarbiavimo. Dalyvaujame regioninėse tarybose, vieni iš pirmųjų įsijungėme į NATO "Part-

nerystės vardan taikos" programą, pakeliui į gynybinę Europos struktūrą.

Stengiamės tapti Europos Sąjungos nare, bet čia reikalingas mūsų visų vieningas susiklausymas ir nusistatymas – ar mes be blaškymosi abejonių einame į Vakarų, įgyvendindami mūsų užsienio politikos vieną iš svarbesnių uždavinių, ar geriau stovim vietoj kaltindami vieni kitus, dėl kokių nors tikrai nepamatuotų motyvų ir valdininkų apsileidimo.

Baigiame pabaigti sureguliuoti santykius su kaimynais – su Lenkija pasirašyta bendradarbiavimo ir draugystės sutartis ir padėtis pradeda kristalizotis normalia kryptimi. Su Baltarusija ir Rusija yra dar problemų, bet irgi stumiamės į priekį, gindami savo ekonominius ir politinius interesus, bendraujame kaip nepriklausomos suverenos valstybės. Daug emocijų ir nepatvirtintų gandų yra apie tranzitą – bet turime atsiment, kad šis susitarimas buvo padarytas, tik po visapusiškų konsultacijų ir pritarimo Vakarų valstybių, kad tai nėra jokia kliūtis mūsųėjimui į NATO.

Užsienio politikos srityje mūsų pasiekimai ir laimėjimai yra tikrai atitinkantys tautos interesus.

Sunkiau mums sekasi krašto vidaus politikoje – sužlugdytas žemės ūkis beveik nerodo jokių gyvybės ženklų atsistatymui. Galvoju, kad be valstybinių subsidijų ir lengvatinių kreditų šis klausimas nebus išspręstas, dauguma Vakarų valstybių tai praktikoja. Mūsų Konstitucijos nuostatos vykdymas, kad privati nuosavybė turi būti grąžinta teisėtiems savininkams ar jų paveldėtojams, yra kažkur tai įstrigęs biurokratinių grandžių maišatyje. Atskirų miestų ar rajonų vadovybės nesiskaito su Vyriausybės nutarimais. Valstybinių objektų privatizacija vyksta labai dažnai grąšinimų ir nešvarios veiklos fone. Ne-

pajėgumas kontroliuoti ekonominę, kriminalinę nusikaltimų, vykdomų kieno tai valdomų keturkampių vyrų ir nesąžiningų valstybės pareigūnų, nepriseda prie greitesnio krašto ekonominio, socialinio atsigavimo ir piliečių saugumo.

Lankydamasis pas rinkėjus be skundų ir nusivylimo beveik nieko daugiau negirdi.

Čia būtinai reikalinga greita ir griežta vykdomosios valdžios ranka. Kuo greičiau, kuo stipriau Vyriausybė užims šią poziciją, tuo greičiau piliečių santaika, sugyvenimas ir krašto ekonomija pradės riedėti normalia vaga. Vyriausybė viena to pilnai atlikti negali, čia reikalinga mūsų visų valstybės pareigūnų ir piliečių pagalba, kiekvieno lietuvių-lietuvių išsijungimas į pozityvią kritiką ir paramą. Mes turime suprasti, kad įvairių reformų rezultatai yra matomi tik po kelių ar keletos metų.

Bendrai paėmus per penkis nepriklausomybės metus nepaprastai daug padaryta, daug atsieka; bet dar daug ir likę atlikti. Nežiūrint kas ką besakytų, tauta kyla su visais įmanomais ir kartais neįtikėtinais mūsų pačių sukurtais sunkumais. Bet kyla ir eina pirmyn, nors kelias išklotas erškėčiais. Vakarų valstybės teigiamai vertina Demokratinę Lietuvos atsistatymą.

Žiūrėdamas į ateitį, aš esu optimistas ir giliai tikiu ir nei kiek neabejoju, kad visi Lietuvos piliečiai tiki ir laukia ir yra pasiruošę dirbti dėl geresnės Lietuvos ir ne tik mūsų, bet ir mūsų vaikų ateities, tik reikia jiems visiems suteikti galimybę prie šio švento darbo prisidėti. Nei vienas neturi būti atstumtas, mums reikalinga kiekviena ranka, kiekvienas protas, kiekviena jėga, norinti dirbti Lietuvai. Mūsų Tauta per mažą, kad mes galėtume turėti sūnus ir posūnius, dukras ir po dukras. Visi esame tos pačios Motinos – Lietuvos vaikai, tad visi vieningai kurkime, dirbkime Vardan Tos Lietuvos, vėl visi būkime vienodi lietuviai!

Ukmergėje, prie Partizanų parko kryžiaus. Iš k.: E. Baranauskas, mons. Alf. Svarinskas, Laima Vilimienė, K. Čeginskas ir kiti.

BALTIJOS ŠALYS, RUSIJA IR NATO

Eivydą Radvila

Nesant Lietuvos politiniame gyvenime kokių nors svarbesnių įvykių, daugiausia dėmesio susilaukė praėjusios savaitės pabaigoje vykęs buvusio JAV prezidento Carterio patarėjo nacionalinio saugumo reikalams Z. Bžezinskio apsilankymas. Šios iki šiol laikomos viena įtakingiausių asmenybių pasaulio politiniame gyvenime viešnagė Lietuvoje užtruko tris dienas. Lenkų kilmės amerikietis Z. Bžezinskis nuosekliai domisi įvykių eiga Rytų ir Vidurio Europoje, pertvarkant šių šalių politinį ir ekonominį gyvenimą.

Vilniuje jis skaitė pranešimą tarptautinėje konferencijoje "Iš komunizmo į demokratiją: Lenkijos ir Lietuvos patirtis", dalyvavo pokalbyje su Vilniaus universiteto studentais, susitiko su prezi-

dentu A. Brazausku, kitais politikais.

Daugiausia dėmesio Z. Bžezinskis skyrė dviem, pasaulyje šiuo metu įtemptai aptariamams, klausimams susijusiems su Rytų ir Vidurio Europos saugumu: NATO plėtimusi bei dėl to kylančiais sunkumais santykiuose su Rusija.

Amerikiečių politologo nuomone, NATO santarvės narėmis pirmiausia taps tokios šalys kaip Lenkija ir Čekija, gal būt kitos Vyšegrado ketveriukės valstybės. Į NATO jos įsijungs galbūt net greičiau, negu taps Europos Sąjungos narėmis. Baltijos valstybių narystė NATO yra tolesnės ateities klausimas, jau po to, kai jos įsijungs į Europos Sąjungą, o gal būt ir į Vakarų Europos Sąjungą. Jis išvardino kelis reikalavi-

mus, kurios turi patenkinti valstybės, norinčios patekti į NATO: demokratinė santvarka ir laisvosios rinkos ūkis, tautinių įtampų nebuvimas, geografinis sąlytis su kitomis NATO šalimis, saugumo politikos ir karinio biudžeto viešumas, civilinis kariuomenės valdymas.

Z. Bžezinskis tvirtino, kad Rusija niekada negalės tapti NATO nare, kadangi pati NATO tada prarastų savo prasmę – iki šiol kaip tik šios organizacijos dėka JAV vaidino lemiamą vaidmenį nustatant Vokietijos ir Rusijos įtakas. Pasak jo, jei Rusija atsisakytų dalykiškai bendradarbiauti su NATO, ji pati pasmerktų save uždaramui. Tačiau jis išpėjo, kad šalys norinčios įstoti į NATO, neturėtų šio noro grįsti Rusijos grėsme, kadangi tai sukeltų nepritarimą Vakaruose. "Negalima elgtis su didžiuoju kaimynu kaip su nuolatinio priešu, kol jis nesielgia kaip priešas. Aš pasisakyčiau už

normalius santykius, nes mažoms valstybėms tai tik į naudą", – kalbėjo jis.

Baltijos valstybėms JAV politologas siūlė laikytis panašios politikos, kurios laikėsi Suomija ar Švedija – reikia būti pasiryžusiems išsaugoti savo nepriklausomybę, matyti save kaip Vakarų pasaulio dalį, ir tuo pat metu palaikyti gerus bei padarius santykius su didžiuoju Rytų kaimynu. Jo nuomone, Baltijos valstybėms šiuo metu nėra neišvengiamo pavojaus, todėl jos neturėtų daryti išvados, kad į NATO butina įstoti nedelsiant. Z. Bžezinskis tvirtino, jog labai svarbu, kad visuomenės nuomonė Baltijos valstybėse ar Lenkijoje nebūtų formuojama priešiško kumo Rusijai ar susirūpinimo jos keliamo pavojaus kryptimi. Jis tai grindė įsitikinimu, kad artimiausią dešimtmetį Rusijoje dar bus nuolatinė sumaištis, todėl kokie nors imperijos atkūrimo įvykiai mažai tikėtini.

Z. Bžezinskis reiškė įsitikinimą, jog Europos stabilumas ir saugumas didele dalimi priklausys nuo įvykių raidos Ukrainoje, todėl šios šalies nepriklausomybės išlaikymas yra vienas iš JAV politikos interesų. Jis taip pat sakė nemanąs, kad bus

visiškai restauruota Rusijos valdžia Baltarusijoje ir išreikškė apgailėstą, kad šiai šaliai JAV skiria pernelyg mažai dėmesio. Jeigu Baltarusija susijungtų su Rusija, Lietuvos ir Lenkijos geopolitinė padėtis pasidarytų labai sudėtinga, tvirtino jis.

Po susitikimo su Z. Bžezinskiu prezidentas A. Brazauskas pareiškė, jog tai buvusi proga pasitikrinti Lietuvos politinę liniją. Jis tvirtino, kad jo ir amerikiečių politologo požiūriai į NATO, Europos Sąjungą ir santykius su kaimyninėmis valstybėmis yra labai panašūs.

Nors Z. Bžezinskiui, kuris buvusioje Sovietų Sąjungoje buvo laikomas vienu artimiausiu antikomunistu, dabartinės viešnagės metu ir buvo rodoma visuotina pagarba bei dėmesys, tačiau spaudoje pasirodė ir šaltesnių vertinimų. Pažymėta, jog nuosekliai šalto proto apibendrinimais besivadovaujantis ir iš didelės valstybės pozicijų viską vertinantis profesorius naudoja valstybių ir teritorijų sąvokas, pamiršdamas žmonių gyvybes ar mažesnių tautų siekius, kurie kartais paverčia niekais visas protingas ir puikiai apskaičiuotas schemas.

HITLERIO ĮVYKDYTAS KLAIPĖDOS KRAŠTO OKUPAVIMAS

Vytautas Bildušas

SS ir Gestapo viršininkas Heinrichas Himmleris 1939 metų kovo 22 dieną, 10 valandą vakare pasirodė Klaipėdos geležinkelio stotyje. Klaipėdos krašto kelius netrukus užplūdo SS, SA, vokiečių šarvuotųjų kolonos.

Tai buvo išdava ir tęsinys politinio spaudimo, kurį Hitleris pradėjo vykdyti 1938 metais Austrijos "Anšlusu", o po to Miuncheno susitarimais, kurie buvo Vakarų demokratijų gėda, išdavusi ir sulikvidavusi vidurio Europos demokratijos tvirtovę – Čekoslovakiją.

Klaipėdos krašto vokiečiai, hitlerinės propagandos sukurstyti, pradėjo demonstruoti. Jų gaujos, nešdamos degančius fakelus, žygiuodamos miestų gatvėmis šaukė: "Ein Volk! Ein Reich! Ein Fuehrer!" ...Praeidami lietuvių gyvenamus namus, grasindavo kumščiais, kartais ir degantį fakelą sviesdami jų pusėn. Jų įžulumas 1939 metų pradžioje dar padidėjo. Visas šis jų aktyvumas buvo diriguojamas ir vykdomas tais pačiais būdais, kurie jau buvo išbandyti Austrijoje ir Čekoslovakijos Sudetų krašte.

Po Sudetų krašto okupavimo, Hitleris savo karo vadovybei davė įsakymą spalio 21-ąją dieną, 1938 metais, pasirošti galutinam Čekoslovakijos likvidavimui ir Klaipėdos krašto užėmimui.

Kadangi nacių karo laivynas iki tol dar neturėjo galimybės užsitarnauti sau garbę, pasireikšdamas Austrijos ir Sudetų krašto užėmimo, tai

Hitleris nusprendė Klaipėdą pats paimti "iš jūros..." 1938 metų lapkričio mėnesį jo karo laivynas paruošė planus šiai avantiūrai, kuriai buvo duotas vardas "Transport Operazion Stettin"...

1939 m. kovo mėnesį, dar tik savaitė laiko buvo praėjusi nuo fuehrerio triumfališko įžengimo į Prahą. Ir štai, Hitleris jau įteikė Lietuvai ultimatumą. Hitleris ir jo admirolas Raederis buvo taip užsidedę pademonstruoti savo karo laivyno galybę, kad jie abu faktiškai išplaukė iš Swinemuendės šarvuotu laivu "DEUTSCHLAND" Klaipėdos uosto kryptimi.

Ultimatumą Weizsaeckeris Lietuvos vyriausybei įteikė kovo 21 dieną. Jis grasino lietuviams, kad "Laiko, gaisrinimui, nebelikę..." ir pareikalavo, kad Lietuvos ypatingi įgaliotiniai be atidėliojimo prisistatytų Berlynan pasirašyti Klaipėdos krašto atidavimą Vokietijai.

Berlynan nuvykusius Lietuvos atstovus – užsienio reikalų ministrą J. Urbšį ir pasiuntinį Vokietijai Kazį Škirpą – priėmė tuoj pat. Urbšiui pats Ribbentropas arogantiškai dėstė "Didžiosios Vokietijos" politiką, reikalaujamas, kad Klaipėdos kraštas būtų geruoju "sugrąžinamas" Vokietijai. Urbšys priminė Ribbentropui, kad Klaipėda prijungta prie Lietuvos tarptautinėmis sutartimis, ir kad Lietuva neturinti teisės šį klausimą savarankiškai spręsti. – Jis taipgi pareiškė griežtą protestą dėl

Hitlerio reikalavimų. Urbšio žodžiai Ribbentropą nervino. Jis grasino traktuoti Lietuvą, kaip ypatingai nedraugingą valstybę, jei ji iškeltų šį klausimą tarptautiniame forume; gi Vokietija pasitenkinsianti tik Klaipėdos kraštu, nereikalaujanti nei pėdos lietuviškos žemės, jei Hitlerio reikalavimai bus išpildyti geruoju...

Tačiau, nežiūrint šio vokiečių spaudimo, kurį pats Ribbentropas vartojo lietuviams paveikti, lietuviai kapituluoti nesiskubino, kaip rašo žymusis istorikas William Shirer savo knygoje "The Rise and Fall of the Third Reich"; kaip rodo surasti vokiečių dokumentai, jūros liga sirgdamas Hitleris du kartus siuntė iš "DEUTSCHLAND" karo laivo radiogramas Ribbentropui, klausdamas "ar lietuviai jau pasidavė, kaip pareikalauta?! ... Diktatorius ir jo admirolas norėjo žinoti, ar jiems reiks Klaipėdos uostan įplaukti šaudant iš laivo patrankų..."

Kovo 23 d. Hitleris iš Klaipėdos uosto nuvyko į miesto teatro aikštę, kur 14:30 valandą kalbėjo ten suvažiuosiantiems naciams apie Klaipėdos krašto "vokišką charakterį..."

Tai buvo diktatoriaus dar viena pergalė, tačiau jau paskutinė, kurios jam nereikėjo apmokėti vokišku krauju. Tai buvo prieš 56 metus. Šiandien Klaipėdos kraštas laisvas...

Dabar žiūrime į rusų okupuotą, militarizuotą, visą Europą destabilizuojantį, lietuviškąjį Karaliaučiaus kraštą, tikėdamiesi, kad ateityje šis kraštas bus tvarkomas taikingų žmonių, kurioms jis priklauso.

NUOLANKUMO SINDROMAS

Dr. Stepas Janušonis

Ilgai ir nenuilstamai mus mokė "internacionalizmo". Lopšelinukas, bandantis tarti žodį "mama", jau buvo mokomas ir žodžio "Maskva". Darželinukas, dar nepramokęs lietuviškai, jau buvo mokomas "antrosios gimtosios kalbos". Mokinytis pirmiausia turėjo pajusti begalinę pagarbą "didžiajai tautai". Darbo kolektyve buvo pageidaujama, o partijos susirinkimuose (bent jau mieste) privaloma bendrauti "pasauline" kalba...

"Internacionalizmo" sąvoka nebuvo vienoda visiems. "Didžiajai" tai buvo teisė reikalauti iš kitų tautų visiško paklusnumo ir pagarbos, kitoms gi, ypač Baltijos tautoms – besąlygiško savo tautos interesų, netgi pačios "tautos" sąvokos atsisakymo.

Matyt, nebuvome itin prasti mokiniai, šio to išmokome. Gerokai nuslopinome savo ir tautos savigarbą. Su triko savų ir svetimų interesų įvertinimo pusiausvyra. Nuolat besibaimindami "nacionalizmo", ėmėme savanoriškai atsisakinėti savo tautos interesų. Prieš imdamiesi ko nors, įpratome perkratyti viską ir įvertinti ne tai, ar ši veikla nepadarys kam nors žalos, o tai, ar ji nepažeis kieno nors privilegijų. Mes išsiugdėme NUOLANKUMO

SINDROMĄ. Neišnyko šis sindromas ir atkūrus Lietuvos nepriklausomybę. Atvirkščiai, jis perkeltas ir į bendradarbiavimą su Vakarų valstybėmis. Nepilnavertiškumo, nuolankumo liga neįveikta. Štai keletas pavyzdžių.

Rusijai reikia susisiekti su jai priklausančiu Karaliaučiumi. Ji reikalauja karinio tranzito. Lietuvai toks nevaržomas tranzitas pavojingas. Bet mes nebepajėgiame suprasti, kad tai, kas logiška Rusijos atžvilgiu, gali būti nelogiška Lietuvos atžvilgiu, ir paremiame ne savo, o kitos valstybės poziciją.

Sudarome valstybinę sutartį su Lenkija, nežiūrint to, kad ši atsisako pavadinti Vilniaus ir dalies Lietuvos prijungimą prie Lenkijos – okupacija, tuo pasilikdama sau laisvą perspektyvą. O mes? Mes sutinkame, kad nebereikia gilintis į buvusius "prieštaravimus" ir žiūrėti tik pirmyn, tuo pačiu pritardami Lenkijos interesams ir atsisakydami savųjų.

Atsiprašome žydų tautos už hitlerininkų vykdytą genocidą okupuotoje Lietuvoje, kuriame dalyvavo ir "lietuvių tautos atstovai", nuolankiai

(Nukelta į 5 psl.)

NUOLANKUMO SINDROMAS

(Atkelta iš 4 psl.)

nutylėdami, kad sovietų vykdytame lietuvių tautos genocide dalyvavo toli gražu ne vienas "žydų tautos atstovas".

Kamuojami nuolankumo sindromo, nesugebame blaiviai vertinti ir Vakarų pagalbą, suprasti, kad Vakarų ir mūsų interesai gali ne tik sutapti, bet ir skirtis, o firmų interesai - tuo labiau. Darome be išlygų tai, ką siūlo Vakarų ekspertai, savųjų nuomone net nepasidomėję. Užmirštame, kad neretai Vakarų ekspertai yra firmų, suinteresuotų Lietuva ne kaip gamintoja, tai yra potencialiu konkurentu, o kaip rinka, atstovai. Matyt, ne be jų įtakos formuojama tokia neigiama pažiūra į Lietuvos elektronikos pramonę bei kitas, turinčias labai aukštą technologiją (high technology) ir tūkstančius labai aukštos kvalifikacijos specialistų. Mes potencialiai pavojingas konkurentas, tad belieka įtikinti Vyriausybę, kad

elektronikos ir taip pasaulyje per akis. Tartum ko nors pasaulyje trūktų... Atrodo, kad kai kurių Lietuvos politikų vizijose jau nurašinėjamas ir Lietuvos žemės ūkis, mat jis esantis nepajėgus, nesugebantis pigiai pagaminti, o maisto produktus lyg ir galėtume importuoti... O juk maitino. Ne tik Lietuvą, bet Maskvą su Leningradu. Sklando vizijos apie Lietuvą, kaip turizmo šalį, Lietuvą, kaip vežikų šalį... O ką turėtų veikti lietuviai ir lietuvės? Ogi persikvalifikuoti į barmenus, palydoves, šoferius, folklorinių ansamblių dalyvius... Tokia Lietuvos vizija, manau, tenkintų daugelį užsienio firmų. O Lietuvą? Kažin? Kažin?..

Nusprendėme, kad bendrų su užsieniu firmų užsienietiskąją pelno dalį reikia apmokestinti mažiau, o savąją - daugiau. Daugiau - ir grynai lietuviškas firmas. Taigi nusprendėme trukdyti savų verslininkų ugdymą ir,

patys būdami skurdžiai, remti užsienio firmas.

Jau svarstome, ar nereiktų pardavinėti užsieniečiams žemės, mat jie norėtų. Jie to net primygtinai prašą ir priešingu atveju žadą neišleisti į Europos bendriją. Tik ar čia nereiktų pasverti, kokią kainą derėtų mokėti ir kokios - ne.

Tebedegame noru gerbti ne žmogų, o jo užimamą postą. Sovietuose, kur niekas nebuvo renkamas, tokia nuostata buvo logiška. Kas nežino gilių išminties: "Ty načalnik - ja durak, ja načalnik - ty durak" (Tu viršininkas - aš kvailys, aš viršininkas - tu kvailys). Tebesergame ir šia liga. Ar negirdėjome kalbų, kaip būsią, jei opozicija negerbs kai kurių, turinčių tautos mandatus? O kiek teismų dėl pažeisto orumo? Dar nesugebėjome suvokti, kad žmogus gerbiamas ne pagal užimamą postą, o pagal tai, ką tame poste yra nuveikęs.

Susipainiojo ir negali atsipainioti mūsų terminologija. Jau buvome išgirdę: "brangūs tautiečiai", "broliai

lietuviai", "lietuvių tauta". Kur jie dabar? Išnyko. Nusi-gandome, kad tampame Lietuva? Kad nebėra ko paklausti, ar gerai darome? Ir tapome "mielais Lietuvos žmonėmis". Idomu, ar pasaulyje yra bent viena nacionalinė valstybė, taip įvardinanti savo tautą. Taigi, mes nebe Lietuva. Lietuva - tai kažkas tokio virš mūsų, kam mes lietuviai esam tik brangūs žmonės... O gal grįžkime prie "Lietuvos liaudies"?..

Pavergėjai nuolankumą ir perdėtą paisymą vien svetimų interesų ugdė šimtmečiais. Galima įtarti, kad tai išsiskverbė į lietuvių genetinį kodą. Tačiau prisimeni Sąjūdžio laikus ir supranti, jog taip nėra. Šis sindromas, matyt, daugiausia lydi tuos tautiečius, kurie linkę į kolaboravimą, ir pasireiškia savanorišku vergavimu kitoms tautoms, dažnai pastarosioms to net nereikaujant. Mes turime gerbti visas tautas, bet prieš tai turime išmokyti gerbti savąją - lietuvių tautą. Šito neišmokę, ir bandydami valdyti, - dar daug žalos padarysime savo atgimusiai Vals-tybei...

("Tautininkų žinios")

LDDP KERŠTAUJA SPAUDAI

"Valstiečių laikraščio" privatizavimo teisėtumą pripažino Aukščiausiasis Teismas, todėl valdančiosios partijos pastangos susigrąžinti jį neturi jokio pagrindo, mano Socialdemokratų partijos lyderis Aloyzas Sakalas.

Jis kritikavo valdančios daugumos veiksmus, kurių ji ėmėsi, pasirodžius publikacijoms "Respublikos" dienraštyje dėl partijos turto plovimo. Pasak Aloyzo Sakalo, LDDP aiškinasi ne dienraštyje paskelbtų faktų tikrumą, o tai, koku būdu juos gavo žurnalistai.

Protingos valdžios ieško ir atranda susitarimą su spauda. Mūsų elgiąsi atvirkščiai - pradėjo karą su ja. LDDP vadovaujasi keršto jausmu, sakė Aloyzas Sakalas.

(ELTA)

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINŲ
DIRVOS
PRENUMERATĄ

LOS ANGELES LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVO METINIS SUSIRINKIMAS

Lietuvių kredito kooperatyvo metiniame susirinkime, (IL26) Tautiniuose namuose, tylos minute pagerbti 1994 m. mirę kredito kooperatyvo nariai: Vytautas Aleksandrūnas, Bronius Budriūnas, Juozas Kazakevičius, Karolina Klimavičienė, Kazimiera Mikalajūnienė, Ona Naudžiuvienė.

Susirinkimui pirmininkavęs I. Medziukas valdybos vardu padėkojo R. Bužėnui, daugelį metų buvusiam valdyboje ir keletą metų pirmininkavusiam, kuris išėjęs į pensiją iš pirmininko pareigų kredito kooperatyve taip pat pasitraukia ir numato iš Los Angeles išsikelti kitur.

I. Medziukas taip pat prane-

šė apie kooperatyvo valdybos praėjusių metų veiklą. Metų pabaigoje kooperatyvui priklausė 756 nariai. Kooperatyvas reklamuoja per Lietuvos radijo valandėlę kiekvieną šeštadienį. Kvietė visus narius skleisti tarp pažįstamų, kad šis kredito kooperatyvas palankiomis sąlygomis duoda paskolas automašinoms pirkti ir kitiems reikalingams. Už laikomas akcijas dividendas buvo pakeltas iki 4 proc.

Izd. ir sekretorius V. Juodvalkis perskaitė praėjusių metų susirinkimo protokolą, kuris priimtas be pataisų. Be to, jis pranešė izdo stovį. Kooperatyvo aktyvai metų gale buvo beveik 9 milijonai do-

lerių. Nariams išmokėta 322 tūkstančiai dividendų.

Kredito komiteto veiklą referavo V. Tamošaitis. Priežiūros komiteto vardu J. V. Černius.

Po paklausimų dėl pranešimų ir paaiškinimų įvyko rinkimai. Į valdybą perrinktas J. Petronis, į priežiūros komitetą išrinkti: G. Plukienė, G. Prišmantas ir R. Ragauskas.

Po keletos dienų įvykusiam valdybos posėdyje pirmininku išrinktas J. Petronis, I vicepirm. I. Medziukas, II vicepirm. V. Tamošaitis, sekr. ir izdininku V. Juodvalkis, asist. sekretore Dana Augutė-Scola. Kredito komitetą sudaro: pirm. I. Medziukas, nariai J. Petronis ir V. Tamošaitis.

I.M.

DAINA IR GĖLĖS – NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTEI

Nepriklausomybės šventės dieną – vasario 16-tąją pas Maskvos lietuvių svečiavosi Vilniaus arkikatedros klebonas monsinjoras A. Vasilauskas. Šv. Liudviko bažnyčioje jis lietuviškai atlaikė Šv. Mišias ir pasveikino tautiečius šią istorinę dieną, palinkėdamas jiems Dangiškosios palaimos ir neišsenkamos meilės gimtajam kraštui – Lietuvai. Kaip pažymėjo monsinjoras, mūsų gyvenimą turi lydėti du palaimingi žodžiai – Dievas ir Lietuva. Jeigu mus Dievo ir tėvynės meilė lydės kasdieniniuose darbuose ir rūpesčiuose. Visas negandas ir kliūtis nugalėsime savajame kelyje, kaip jas nugalėjo tūkstančiai tautiečių gulaguose, kalėjimuose, siaurės šaltyje, kad gimtoji žemė Visagalio valia prisikeltų laisvam gyvenimui...

Kadangi vasario 16-oji Maskvoje darbo diena, tautiečiai pažymėti Nepriklausomybės šventę rinkosi šeštadienį, vasario 18-tąją Draugystės namuose, Vozdvženkos g. 16, visai netoli nuo istorinių Lietuvos atstovybės rūmų, esančių Vorovskio g. 24, iš kur 1939-40 metais "Kremliaus viešpačių" iškvičiami vyko ginti Lietuvos nepriklausomybės jos garbės jos sūnų – patriotų delegacija – J. Urbšys, L. Natkevičius, A. Merkys, S. Raštikis, K. Bizauskas savo

gyvenimą iki paskutinio atodūso padėję ant Tėvynės aukuro, o dabar šiuose rūmuose užmirti.

Šią dieną Draugystės namai lyg mažytė Nemuno krašto salelė. Mergaitės ir berniukai apsirengę tautiniais drabužiais – tautiečių jaunimo ansamblis daina, muzika ir gėlėmis sutinka kiekvieną, atvykusį į Nepriklausomybės šventę.

Prezidiume – Rusijos, Maskvos centrinių įstaigų, visuomeninių meninių organizacijų atstovai, atėję pasveikinti tautiečius Nepriklausomybės šventės proga.

Respublikos Prezidento, vyriausybės, ambasados darbuotojų vardu susirinkusius sveikina ambasados patarėjas Ričardas Degutis. Sveikatos, laimės, sėkmės, vienijančios žmones, kūrybinės draugystės palinki Dūmos deputatų skyriaus vedėjas Sergiejus Prichodka, Maskvos miesto vyriausybės pasiuntinys Edvardas Komanas, poetas Mikalojus Staršinovas ir kiti. Už sveikinimus ir žodžius iš širdies padėkojo Tautiečių kultūros bendrijos pirmininkė Nijolė Martyniuk.

Tautiečiai saviveiklininkai ir Maskvos teatrinės visuomenės pasiuntiniai surengė ilgai įsimenantį šventinį koncertą.

K. Juodainis

Lietuvių kredito kooperatyvo valdyba. Iš k.: I vicepirm. I. Medziukas, izd.- sekretorius V. Juodvalkis, pirmininkas J. Petronis, sekr. asist. D. Augutė-Scola, II vicepirm. V. Tamošaitis.

PIRMASIS LITUANISTIKOS DAKTARATAS AMERIKOJE

Antanas Dundzila

Čia galima džiaugtis – o gal net ir reikia – trigubai:

Pirma, 1994 m. Illinois Universitetas Chicagoje pirmąjį filosofijos daktaro (Ph.D.) laipsnį lituanistikos moksluose suteikė chicagietei Daliai Noreikaitei Kučėnienėi.

Antra, savo disertaciją daktarantė parašė (ir universitetas priėmė!) ne anglų bet lietuvių kalba. Tema buvo visapusiškai tiksliai ir talentingai parinkta apie rašytojos Julijos Žemaitės (1845-1921) buvimą bei penkmečio veiklą Amerikoje 1916-1921 m.

Trečia, sudėtinėmis autorės ir Lietuvių Fondo lėšomis, disertacija 600 egz. tiražu išleista atskiru leidiniu. Gražiai apipavidalinta 168 psl. knyga, pavadinta "Žemaitė Amerikoje".

Visa tai yra reikšminga mūsų visuomeninio bei mokslinio gyvenimo prosvaitė. Nesiimsiu spręsti, kas čia svarbiau: ar visuomeninis ar mokslinis laimėjimas. Individualiai imant, aišku, tai didelis D. Kučėnienės akademinis atsieikimas. Tačiau žvelgiant į Illinois Universitete nuo 1984 m. veikiančią, išeivijos iniciatyva bei kraščiui aprūpintą Lituanistikos katedrą, tai irgi labai teigiamas, su suteiktu mokslų daktaro laipsniu pats pirmasis pasirodymas.

Ph. D. diplomą užsitarnavusi, D. Kučėnienė gimė 1939 m. Kaune. Mūsų tarpe anksčiau ji buvo žinoma kaip dainininkė bei kūrybingai pasidaravusi JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros Tarybos pirmininkė. Artimesnį jos bičiuliai žino apie jos polėkius poezijos srityje bei ankstesnes ispanų literatūros studijas. Jos tėvų krašte sąmoningai pasilikusi Lietuvos kariuomenės kapitoną Joną Noreiką, partizanuose veikusi Generolo Vėtros vardu, Vilniuje 1947 m. sušaudė bolševikai.

Jau minėta, kad ši disertacija neeilinė.

Pirma, supraskime, kad, Amerikos universitete veikiančiame lituanistikos mokslo židinyje, disertacijos tema buvo tiesiog meisteriškai parinkta. Pasirinkta tyrinėti žymios Lietuvos rašytojos visuomeninė bei kūrybinė veikla čia, Amerikoje. Daug kas ir nežino, kad Žemaitė, būdama net 70 m. amžiaus, visą penkmetį išgyveno Chicagoje. Atvyko rinkti nuo karo nukentėjusiems aukų, o gy-

veno Bridgeporto apylinkėje ir darbavosi "Naujienų" redakcijoje. D. Kučėnienė yra pirmoji, kuri šį Žemaitės gyvenimo bei veiklos laikotarpį ištyrė ir paskelbė. Tai originalus įnašas mūsų kultūros istorijai.

Antras įdomus ir reikšmingas faktas yra tai, kad disertacija parašyta lietuviškai! Sunku įsivaizduoti, kad Amerikos universitetas priimtų ir moksliniu laipsniu apdovanotų darbą, parašytą ne anglų (ir dar mažos tautos) kalba. Bet tai įvyko ar,

Dalia Kučėnienė

tiksliau sakant, buvo įvykdyta! Čia negalima neprisiminti Lietuvos bolševikinės okupacijos laikų, kai disertacijos būdavo rašomos rusiškai ir jas sankcionavo Maskva. Nežinau, su kiek lietuviškai parašytų daktarinių disertacijų Lietuvos universitetai spėjo pasirodyti nuo Nepriklausomybės atstatymo paskelbimo, tačiau ši D. Kučėnienės disertacija bus bene pats pirmasis daktarato laipsniui įvykdytas darbas užsienyje lietuvių kalba. Čia įrodyta ir parodyta, kad ne despotų išprievartautame akademiniame pasaulyje apie rūpimus reikalus reikia kalbėti ir rašyti sava kalba! Palyginimui, D. Kučėnienės disertacija parašyta angliškai (arba – sekant Maskvos kurpalio – rusiškai) būtų tik skurdus, svetimai kalbai bei kultūrai palenktas traktatas.

Šioje vietoje pabrėžtina Katedros reikšmė bei D. Kučėnienės atlikto akademinio darbo aplinka. Jos studijų pagrindine patarėja buvo Katedros prof. Violeta Kelerienė, o kartu su ja universiteto komisiją sudarė talkon pakviesti žinomi lietuviai akademikai – A. Klimas, K. Ostrauskas ir R. Šilbajoris. Ex-officio komisijos sąstate buvo ir universiteto Slavistikos – Baltistikos departamento vedėja. Šių asmenų rankos bei sumanumas, be abejo, daugiausiai nulėmė abu čia vertinamus būdus. Visuomenė tuo gali ypatingai džiaugtis ir didžiuotis.

Be šiaip jau apie Žemaitę išleistos gausios literatūros, D. Kučėnienė savo tyrimuose panaudojo visiškai naują šaltinį, mikrofilnuotus Chicago dienraščio "Naujienų" 1916-1922 m. numerius. Ji bus pirmoji šių laikų mokslininkė, University of Chicago archyvuose pasinaudojusi šiuo radiniu. Štai, dvi paskutinės D. Fainhauzo angliškai Amerikoje paruoštos knygos (1-1975, 2-1991) anų laikų "Naujienų" visai nemini ir Žemaitę tik keliose vietose pažymi prabėgomis. Dabartinio Lietuvos Ambasadoriaus A. Eidinto rusiškai 1989 m. išleistoje knygoje (3), "Naujienų" šaltinis taip pat nepaminėtas. Gi D. Kučėnienė Žemaitės bibliografiją tų laikų "Naujienose" suregistravo 40-yje įrašų. Taip pat pateikti keturi kitur nespausdinti Žemaitės laišakai.

D. Kučėnienė į Žemaitę Amerikoje žvelgia iš trejeto taškų. Apie 20 puslapių skiria Žemaitės visuomeninei moterų veiklai. Toliau, Žemaitės profilis (autorė naudoja žodį "politika") visuomenės dešiniųjų bei kairiųjų grupuočių tarpe autorės gan vaizdžiai pavadintas "politikų raistu". Pagaliau bene pats įdomiausias ir, eiliniam skaitytojui, ieškančiam ko nors naujesnio, šviežesnio apie Žemaitės kūrybą – yra 20 psl. traktatas apie Žemaitės kūrybinį palikimą Amerikoje. Šalia šių skyrių leidinyje randame Žemaitės biografiją, išsamią bibliografiją ir pavardžių rodyklę.

Labai suglaustai, ką ypatingesnio šis tyrinėjimas mums čia atskleidė?

Visuomeniniame akiraityje D. Kučėnienė išryškina Žemaitės veiklą kelti bei gerinti lietuvių moterų padėtį, bendriau sakant – feminizmą. Yra aišku, kad ši tema autorei yra "prie širdies" ir kad D. Kučėnienė santūriai, (mokslo veikaluose taip reikia) džiūgauja Žemaitėje atpažinusi vieną iš pirmųjų lietuvių moterų feminizmo veikėjų. Anksčiau tokio žodžio negirdėjęs, čia teigsiu, kad D. Kučėnienė Žemaitę nukėlė ir nauja, moteriškos giminės lietuvių kalbos daiktavardį – "didmoterė".

Prie Žemaitės realizmu persunktų raštų bei jos atviro, tiesaus, humanistinio užsiangazavimo išsirikiavo du "frontai" – "kairieji" ir "dešinieji". D. Kučėnienė labai vaizdžiai ir suprantamai vysto Žemaitės portretą tame politikų raiste tiek Žemaitės laikais, tiek dabartinėje literatūroje.

Pvz., disertacijoje nepa-

minėta, bet yra žinoma, kad pirmoji Žemaitės "Raštų" IV t. laida, Lietuvoje išspausdinta 1929 m., nebuvo platinama. Dėl to anuomet K. Korsakas spaudoje ragino "pažangiąją visuomenę" protestuoti prieš Žemaitės "smaugimą" (4). Disertacijoje tačiau cituojamas vienas okupacinių laikų 1956 m. posėdžio protokolas, kuriame tas pats K. Korsakas skatino kelis bolševikams nepalankius vaizdelius nespausdinti. Bendrai paėmus, bolševikiniai darbuotojai Žemaitę savinasi savojo "socializmo kūrybai" ir tempė ant savo kurpalio. Disertacijoje pacituotas jau minėto A. Eidinto 1983 m. straipsnis "Literatūros klasikai Amerikoje", kurio išvadą apie Žemaitę D. Kučėnienė laiko "istoriškai nepagrįsta, iškreipta".

Žemaitės raštai Amerikoje skiriasi nuo jos kūrybos Lietuvoje, teigia D. Kučėnienė. Įdomu, kad kai kurie Žemaitės kūriniai išspausdinti abejose Atlanto pusėse, skyrėsi ne tik savo terminologija, bet atsirado net esminių pakeitimų, praleidimų. Amerikoje Žemaitė parašė tris pasakas vaikams ir plačią savo autobiografiją. Disertacijoje D. Kučėnienė kiek plačiau aptaria Žemaitės kūrybos trečiąjį etapą, 1915-1921 m., kuris sutapo su jos buvimu Amerikoje. Tai irgi įdomus įnašas.

Žemaitės biografijas eilinis litatūros mėgėjas yra matęs chrestomatijose bei enciklopedijose. Ypač vadovėliuose beveik visų rašytojų biografijos yra nepateisinamai siauros, besikartojančios ir sausos. Savo disertacijoje apie Žemaitę D. Kučėnienė įmeta tikrą "bombą": būdama 65 metų amžiaus, Žemaitė Lietuvoje turėjo 32 m. meilų žį... Žemaitė būnant Chicagoje, jis vedė vyriausią jos

duką... Kai Žemaitė numirė, žentas neleido savo žmonai vyksti į motinos laidotuves...

Techniškai knyga labai gražiai išleista. Korektūros klaidų nėra, geras popieris, gerai surinkta, švarus spaudos darbas, gražiai įrišta. Parašyta gera lietuvių kalba. Tokios kokybės spaudos darbas turėtų šviesti iš visų mūsų leidinių. Tad visus skatinu pirkti ir skaityti: neeilinį įvykį žymint, tai įdomi knyga (kreiptis į Lietuvių Fondą, 14911 127th Str., Lemont, IL 60439).

Na, argi galima apsieiti jau be jokio priekaištėlio?... Aš čia pažymėsiu jų du.

Pirma, tai pratarmėje, p.1, pirmasis sakinytis yra nepaprastai ilgas, net baisus: ir neskaitant jame sumintų pavardžių, suskaiciavau 60 žodžių, 11 kablelių, 1 brūkšnį ir skliaustelių porą... Tai absurdas, kuris, aciu Dievui, knygoje daugiau nesikartoja! Kol (trečiu kartą) prisivariau iki sakinio vidurio, užmiršau, kas jo pradžioje.

Antra, pavardžių rodyklėje, p. 165, Lastienės vardas, beveik be abejonės, yra Petronėlė. Ji 1981 mirė Kaune, apie ją yra žinių ir bostoniškėje Lietuvių Enciklopedijoje.

Čia pastebėti trūkumai yra menkniekiai. Dr. Daliai Kučėnienėi ir Illinois Universitete šauniai veikiančiai Lituanistikos Katedrai linkime ir tolimesnės, kūrybos sėkmės.

Sutrumpintos išnašos: 1. D. Fainhauz, LITHUANIANS IN MULTI-ETHNIC CHICAGO, 1977 išleista Amerikoje; 2. D. Fainhauz, LITHUANIANS IN THE USA, 1991 Amerikoje; 3. Viršelio vertimas į anglų kalbą, knyga rusiškai – A. Eidintas, Lithuanian emigration to the Countries of North and South America in 1868-1940, 1989 Vilniuje; 4. V. Žukas, DIRVOS BENDROVĖ KNYGOMS LEISTI 1918-1940, 1994 Vilniuje.

THE UNIVERSITY OF ILLINOIS AT CHICAGO Graduate College CERTIFICATE OF APPROVAL	
July 18, 1994	
I hereby recommend that the thesis prepared under my supervision by	
Dalia M. Noreikaite-Kučėnienė	
entitled	
Žemaitė in America	
be accepted in partial fulfillment of the requirements for the degree of	
Doctor of Philosophy	
I concur with this recommendation	
Recommendation concurred in: Antanas Dundzila D. Kučėnienė R. Šilbajoris B. Šilbajoris D. Kučėnienė	
UIC The University of Illinois at Chicago	

Disertaciją įrišamas universiteto pažymėjimas. Lietuviams čia svarbūs lietuvių mokslininkų V. Kelerienės, A. Klimo, K. Ostrausko ir R. Šilbajorio parašai.

KŪRYBA IR MOKSLAS

URBANISTIKOS MOKSLŲ MAGISTRĖ

Jaunoji Undinė Mulokaitė pasekė tėvo Rimo ir senelio architekto Jono Mulokų pėdomis, pasirinkdama profesionalią specialybę: miestų planavimą – urbanistiką ir miesto teritorijos tinkamą panaudojimą.

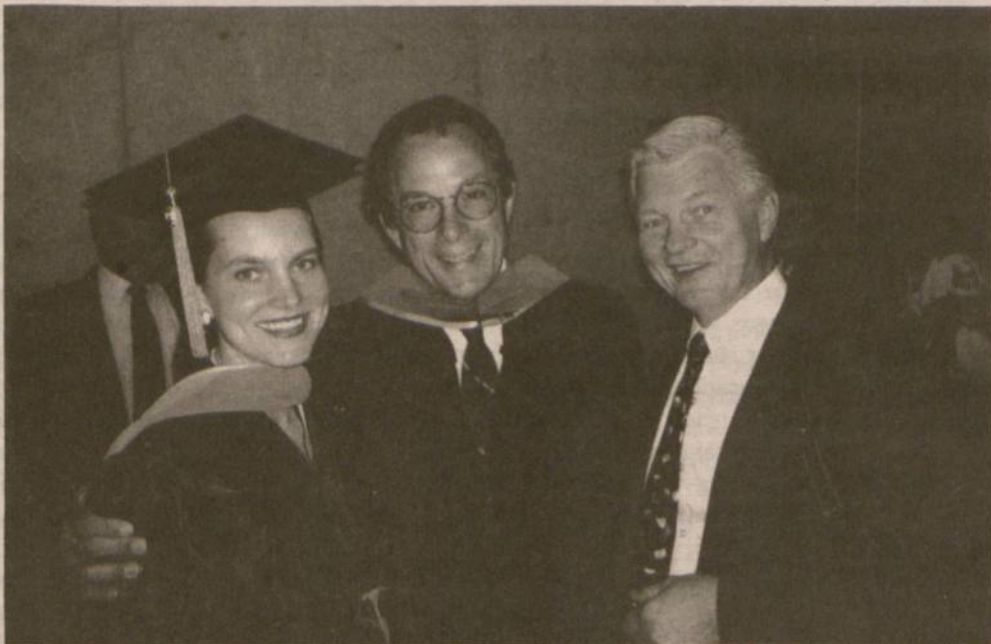
Ar tik nebus iš lietuvių viena pirmųjų tokios planavimo specialybės pasirinkusi.

seks močiutės pėdomis – su baltu chalatu, vaikštinės liginėje, begydydama sergančius pacientus. Bet juk ir urbanistiniai mokslai bei gamtosauga, tinkamai suplanuota, prisideda prie miestų ir supančios aplinkos žmonių sveikatingumo, padarant juos laimingus, tuo pačiu kūrybingai siekiant dvasinio gėrio.

Undinė Marija Mulokaitė

Universitete.

1992 m. plačių užsimojimų Undinė, nepasitenkindama įgytąja specialybe, įstojo į University of Michigan – siekti magistro urbanistikos – miestų planavimo srityje. Studijas baigė 1994 m. Studijuodama Irvine University, Undinė buvo aktyvi tautinių šokių grupėje "Spindulys". Detrote ji buvo įsijungusi į vietinę tautinių šokių grupę "Šaltinis", su kuria 1994 m. dalyvavo – tautinių šokių

Urbanistikos mokslų 1994 m. baigimo šventėje. Iš k.: diplomantė Undinė Marija Mulokaitė, vienas iš jos profesorių Robert Morans ir jos tėvas – architektas Rimas Mulokas.

Ne tik jos tėvai Rūta ir Rimas Mulokai laimingi, bet ir mes Auksinių Vakarų "ALIAS" nariai, dabartiniai jos profesijos kolegos esam patenkinti gavę jauną, žavią kolegę. Be abejo, Dr. Valerija Raulinaitienė gal irgi svajojo, kad jos anūkė Undinė pa-

tė gimė 1969 m. spalio 9 d. Chicagoje, su tėvais atsikėlė į Kaliforniją 1972 m. Čia ji gavo bakalaurą University of California, Irvine, gamtosaugos srityje. Prieš baigdama Irvine Universitetą, 1991 m., Undinė vieną semestrą studijas tęsė Ispanijoje, Salamanka

šventėje Lietuvoje. Taip pat Undinė yra ir skautė – akademikė.

Linkime Undinei sėkmės urbanistikos profesijoje, o asmeniniame gyvenime – ne nutolti nuo lietuviško kamieno.

E.A.

BALZEKO LIETUVIŲ KULTŪROS MUZIEJAUS ĮNAŠAS Į AMERIKOS GYVENIMĄ

Gailutė Valiulienė

Pietinėje Chicagos dalyje baltuoja gana ilgas, trijų aukštų pastatas. Turistinėse miesto skelbimų knygutėse jis visuomet garsinamas su visomis lankymo valandomis ir atskiru numeriu pažymėtas, kaip verta apsilankymo vieta. Turėdami kelias dienas, o kartais net ir tik kelias valandas laiko, turistai mielai atvažiuoja apžiūrėti ir pasigėrėti muziejuje išstatytais eksponatais. Dažnas net neturėdamas jokių giminystės ryšių su Lietuva, bet pažinojęs kokį kaimyną ar bendradarbį lietuvių, nori pasididžiuoti kad aplankė lietuvišką muziejų, Chicagos miesto įžymybę.

Kas muziejų padaro tokia verta apsilankymo vieta? Muziejus gali didžiulis savo labai turtinga biblioteka, ku-

rią kruopščiai veda Dr. Dovydas Fainhauzas su savo kūrybinga asistente Danute Viktoriene. Biblioteka nuolat reikalauja daugiau padėjėjų. Tai Edvardas Pocius ir Valentinas Martis, kurių darbas labai įvertinamas. Mokslinius darbus ruošia studentai čia randa vertingos medžiagos savo darbui. Bibliotekoje yra 40,000 knygų, o retų knygų skyrius turi 700 knygų, pradedant 15 amžiumi. Atvažiuavę iš dabartinės Lietuvos negali atsistebėti mūsų rašytinės kultūros įnašu į šį kraštą.

Muzikos archyvą su dideliu pasišventimu ir tvarkingai veda muzikas Juozas Sodaitis. Būdamas muzikas, gerai supranta muzikinio paveldo išlaikymą ateities kartoms.

Vaikų muziejus yra pati mylimiausia miesto mokyklų apsilankymo vieta. Čia jie atranda seną, šiaudiniu stogu dengtą ūkininko sodybą, medinius šaukštus, dubenis, geldas, naujagimio vygę, kurioje supasi lėlė ir net iš Lietuvos atvežtą prieš 70 metų dalgį. Per išstisus mokslo metus miesto ir priemiesčių mokyklos stengiasi supažindinti mokinius su įvairių tautybių atsivežta kultūra. Lietuviai gali didžiulis tokiu muziejaus lobynu. Mokiniai ir studentai su nuostaba klausosi apie lietuvių emigrantų skurdžią pradžią skerdyklose, fabrikuose ir vėliau pastatytas šventoves, mokyklas, parapijas, vienuolynus, liginę ir kultūros centrus.

Atskiri kambariai muziejuje turi rankraščių, dokumentų ir atskirų žymių žmonių archyvus.

Šiuo metu vaikams pravedamos pasakų sekimo pamokos, meno, muzikos ir tautinių šokių pamokos. Jauna,

energinga mokytoja šiam darbui paskiria daug valandų, kad jos programos būtų sėkmingos. Nuo mažens įpratę muziejuje užsiimti ir atlikti savo pirmuosius bandymus, jie mielai ir paaugę lankys juose.

Čia jau aštuoni metai dėstoma lietuvių kalba, nemokantiems lietuviškai suaugusiems. Yra rudens ir pavasario semestrai. Studentai suvažiuoja ir iš Chicagos priemiesčių. Jų noras susipažinti su lietuvių kalba yra begalinis. Mokytoja yra Gailutė Valiulienė. Šią programą įvertina ir mūsų Lietuvių Fondas.

Puikiai tvarkomas Edvardo Mankaus filmų ir vaizdažuosčių rodomasis kambarys. Apžiūrėjus muziejų dažnai labai malonu atsisėsti ir 20 minučių pasigėrėti Lietuvos miestų ar apylinkių vaizdais.

Šio kambario sienas puošia meniškos nuotraukos, kurias dažnai pakeičia švenčių, proginės fotografijos.

Muziejaus įkūrėjo Stasio Balzeko pastangomis Chicagos ir Vilniaus miestai susidraugavo ir pradėjo keistis meno parodomis. Tai labai svarbus įvykis Lietuvos jaunų ir kūribingų žmonių gyvenime. Jiems atsidarė nauji keliai išeiti į platesnį pasaulį. Atvažiuavę į Ameriką jie turi

bus apžvelgta Baltijos šalių istorija nuo senovės iki šių laikų, didžiausią dėmesį kreipiant į nesenus išsivadavimo judėjimus. Šiomet profesoriaus A. Plakans knygą apie Latvijos istoriją išleis Hoover Institution Press leidykla.

3. Skandinavijos šalys pasaulyje. (SCAND 326A/POLI SCI 326A) nuo birželio 19 d. iki liepos 19 d., penkis kartus per savaitę, 9:40-11:50 v.r. Dėstys Washingtono universiteto profesorė, Šiaurės ir Europos šalių politikos specialistė, Christine Ingebritsen. Kurse bus apžvelgta Šiaurės Europos šalių užsienio, ekonomikos ir saugumo politika, detalai analizuojant Skandinavijos ir Baltijos šalių bendradarbiavimą.

4. Įvadas į tautosakos studijas (SCAND 230/COMP LIT 230A) nuo birželio 19 d. iki liepos 19 d., penkis kartus per savaitę, 2:20-4:30 p.p. Dėstys finų-ugrų kalbų bei kultūrų ir Baltijos šalių tautosakos specialistas profesorius Thomas DuBois. Kurse bus apžvelgtos Baltijos kraštų tradicijos, studentai bus (Nukelta į 10 psl.)

būti čia apgyvendinami. Muziejus ieško geradarių, kurie turėdami nuosavybes, galėtų sudaryti geresnes sąlygas čia besilankantiems menininkams ir studentams.

Genealogijos skyrius, įsteigtas jauniausiojo Roberto Balzeko ir jo žmonos Jūlytės Balzekienės, labai sparčiai išaugo. Jų įdėtas darbas jau atnešė labai gražių vaisių. Lietuvių kilmės žmonės iš visos Amerikos pradėjo domėtis savo senai užmirštais giminėmis. Jonas ir Jessie Daraškos organizuoja kelionę į Lietuvą ir net ten padės žmonėms surasti, kur gimė ir augo senelių seneliai... Tai yra nepaprastai vertingas ryšys su savo kilmės kraštu. Visiems darbams plėstis reikalingos nuolatinės lėšos. Lėšų reikia laukti ir iš visuomenės, kuri turi suprasti koks svarbus šio muziejaus kultūrinis įnašas ne tik viename mieste, bet ir visoje Amerikoje. Palikdami savo testamentuose dalį turto, jūs prisidėsite prie gyvo lietuvių kultūros pratęsimo šiame krašte. Šis muziejus yra verta dėmesio ir jūsų piniginės paramos vieta, nes čia vyksta nuolat kultūrinis gyvenimas, kuris įves ateities kartas į besikeičiantį pasaulį.

TRYŠ SAVAITĖS SU LIETUVIŲ TAUTININKAIS

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Kovo 11 d. teko dalyvauti Lietuvos Respublikos Seimo iškilmingame posėdyje, Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo dienai paminėti. Posėdyje dalyvavo Lietuvos Respublikos prezidentas Algirdas Brazauskas, Vyriausybės nariai, diplomatinis korpusas, dvasiškija, partijų bei sąjungų pirmininkai ir garbės svečiai. Mane stebino, kad minėjime dalyvavo mažokas skaičius pačių Seimo narių. Posėdžiui vadovavo Seimo pirmininkas Česlovas Juršėnas. Jis ir pagrindinę kalbą pasakė. Kalbėtojų buvo daug, tačiau geriausią kalbą pasakė Užsienio reikalų komiteto pirmininkas Kazys Bobelis. Posėdžiui pasibaigus visi ėjome į aikštę, prie Seimo rūmų, kurioje vyko vėliavų pakėlimas ir kariuomenės paradas.

Vakare Vilniaus miesto rotušėje, Kovo 11-osios šventės proga, įvyko priėmimas Vyriausybės atstovams, diplomatinei tarnybai, partijų bei sąjungų pirmininkams bei garbės svečiams. Šiame priėmime drauge su Rimantu Smetona atstovavome tautininkus. Sveikinimo žodį tarė ministras pirmininkas Adolfas Šleževičius. Trumpa, bet gera, aukšto lygio meninė programa. Prie gražiai papuošto vaišių stalo svečiai užkandžiavo, buvo vaišinami šampanu ar vynu. Buvo gera proga susipažinti su garbės svečiais ir pakalbėti rūpimais klausimais.

Kovo 12 d., sekmadienį LTS Pirmininkas Rimantas Smetona, Seimo tautininkų frakcijos narys K. Uoka, LTS valdybos sekretorius R. Giliauskas ir aš vykome į Šilalę ir Tauragę į savivaldybių rinkimų susirinkimą. Kelionė truko arti 4 valandų, tad buvo pakankamai laiko įvairiais tautininkų reikalais pasitarti. Šilalėje mus sutiko LTS Šilalės skyriaus pirmininkas Kęstutis Lebrikas. Po šv. Mišių žmonės rinkosi į savivaldybių rinkimų susirinkimą, salė buvo pilnutėlė. Šilalės skyriaus pirmininkas Kęstutis Lebrikas pasveikinęs susirinkusius, pristatė mus keturis atvykusius iš Vilniaus, pristatė kandidatus į savivaldybės rinkimus, pakvietė kandidatus trumpai prisistatyti ir savo sanprotavimus pareikšti. Po trumpų paklausimų kandidatams ir į juos atsakymų, buvo pakviestas LTS pirmininkas Rimantas Smetona ir Seimo narys K. Uoka tarti žodį rinkimų reikalais. Buvau pakviestas ALTS S-gos vardu pasveikinti ir palinkėti sėkmės rinkimuose.

Tauragėje atsiradome 2 val. po pietų. Tauragės sky-

rius laimingas, turi savo būstinę. Ponia V. Bumbulienė LTS Garbės teismo narė, savo name, netoli nuo savivaldybės pastato, antrajame aukšte leido Tauragės skyriui įsirengti būstinę. Čia mes ir buvome maloniai priimti. Susipažinome su visa valdyba ir jos pirmininke Dalia Mulevičiene. Pirmiausia buvome gardžiai pavalgydinti. Pirmininkai pasitarė dėl savivaldybės rinkimų susirinkimo pravedimo ir kandidatų pristatymo. Vykome į savivaldybės rūmų salę, kuri jau buvo pilnutėlė. P.V. Bumbulienė pradėjo susirinkimą, pasveikino susirinkusius tautininkus bei svečius, pristatė mūsų ketvertuką, LTS pirmininką Rimantą Smetoną, Seimo narį K. Uoką, LTS valdybos sekretorių Rimantą Giliauską ir mane, išskvietė į sceną kandidatus.

Tauragės apygardoje į Savivaldybę reikalinga išrinkti 27 narius. Tautininkai rinkimuose dalyvauja atskiru LTS sąrašu. Po diskusijų ir klausimų buvo pakviesti LTS pirmininkas Smetona, seimo narys K. Uoka ir LTS valdybos sekretorius R. Giliauskas pasisakyti Savivaldybės rinkimų reikalais. Man teko ALT S-gos vardu pasveikinti Tauragės tautininkus ir svečius ir palinkėti, kad rinkimai būtų sėkmingi ir tautininkai laimėtų kiek galima daugiau savivaldybėje vietų. Vėlai sekmadienį naktį grįžome į Vilnių.

Būnant Vilniuje teko susipažinti su Kauno rajono valdybos pirmininke Laima Mikėlienė, Plungės skyriaus pirmininku Juozu Sabeckiu ir Prienų skyriaus pirmininku Juozu Laudegium. Nors ir trumpai teko su jais kalbėtis, susidariau gerą nuomonę, nes iš jų pasisakymų mačiau, kad jie noriai dirba tautininkų darbą.

Prieš išvažiuojant namo susitikau LTS būstinėje su pirmininku Smetona ir valdybos nariais. Iš jų pasisakymų supratau, kad Lietuvių tautininkų sąjungos televizijos laida "Tautininkų Žinios" ir toliau galės pasinaudoti Baltijos televizijos paslauga, nes yra gauta šiam reikalui iš Tautos Fondo auka. Leidžiamas laikraštis "Tautininkų žinios" verčiasi iš surinktų pinigų ir aukų, gaunamų už per skyrius platinamą laikraštį. Prenumeratų dar nerenka, gal vėliau pradės. Apsieina be samdytų redaktorių, stengiamasi redaguoti "Tautininkų žinias" LTS valdybos bei sąjungos narių jėgomis. Pageidautų, koku nors būdu įsigyti kompiuterį, kuris padėtų laikraštį leisti ir sąjungos val-

Politinį kalinių ir tremtinių ansamblis "Šilas" koncertuoja Clevelande.

V.Bacevičiaus nuotr.

LIETUVIŲ TAUTINĖ SĄJUNGA

Vytautas Šeštokas

Š.m. balandžio 20 dienos DIRVOS numeryje, A. Mažeika savo straipsnyje Lietuvos tautininkų Sąjungos suvažiavimas, įdomiai ir išsamiai aprašo apie š.m. vasario 25 dieną Vilniuje įvykusį tautininkų suvažiavimą. Paskaičius šį straipsnį ir nuodugniau paanalizavus keletą minčių ir motyvų, yra noras jį plačiau pakomentuoti visuomenei, su jo teigiamais ir neigiamais aspektais.

Sveikintinas reiškinys yra suvažiavime iškeltas klausimas, ieškoti būdų sudaryti koaliciją su kitomis partijomis. Visi žinome, kad Lietuvos Seime yra 17 partijų. Sakoma, kad tai yra demokratija. Tas pateisinama, kada tai yra reikalinga daugiapartinės sistemos Seimo Funkcijoms vykdyti.

Tačiau pažvelkite į didžiųjų valstybių demokratijas – Amerikos ir Anglijos sistemas. Ar jūs ten rasite 17 partijų Kongrese ar Senate? Net ir demokratijos lopšys Prancūzija šiandien jų tiek daug neturi. Paskutiniaus duomenimis ir Italija jau perėjo į dviejų partijų sistemą.

Tad natūraliai kyla klausimas – kam Lietuvai reika-

linga tiek daug partijų? Daugelio žmonių nuomone, kuo daugiau partijų, tuo yra didesni ginčai, nesutarimai, pykčiai, kurie priveda prie skaldymosi savitarpį.

Lietuva šiuo metu Seime neturi veiksmingos koalicijos ir valdančioji LDDP partija gali daugiamos vardu vykdyti savo partijos liniją. Todėl yra sveikintinas pirmas Lietuvos tautininkų suvažiavimo siūlymas sudaryti jai prijauniančių ir kitų partijų didesnę Koaliciją, kuri galėtų efektingiau pasipriešinti valdančios partijos nutarimams. Čia minima jau veikianti Mažoji Santara. Ji turėtų būti išplėsta į daugelio organizacijų vieningą opoziciją, kuri, esant reikalui, galėtų užblokuoti LDDP partijos nutarimus.

Suvažiavime, Lietuvių tautininkų sąjungos delegatai diskusijose atvirai kalbėjo apie teigiamus ir neigiamus sąjungos veiklos aspektus. Demokratijoje tai yra sveikas reiškinys. Sąjungos vykdomieji organai gali padaryti išvadas ir suvažiavimo daly-

vių iškeltus gerus projektus ir norus įjungti į organizacijos tobulinimą.

Iš suvažiavimo eigos aprašymo yra pastebimas vienas neigiamas reiškinys, kad Lietuvių tautininkų sąjunga dar nepajėgė prisiauginti daugiau naujų aktyvių organizatorių. Tą parodė gana keistoki valdybos rinkimų rezultatai – R. Smetona 272 balsai, V. Antanaitis – 50 balsų, L. Milčius – 7 balsai ir E. Bačianskas – 2 balsai. Toks didelis balsų skirtumas rodo, kad Lietuvos tautininkų sąjunga dar neturi pakankamai veiklių vadovų, kurie sudarytų stiprų užnugarį.

Pradžioje nedavęs savo sutikimo eiti į naują valdybą R. Smetona pakeitė savo nuomonę. O kas būtų įvykę, jeigu R. Smetona nebūtų pakeitęs savo nuomonės? Taigi atėjo laikas pagalvoti apie ateitį. Sakoma, kad nieko nėra amžino. R. Smetonai pasitraukus nuo vairo, susidarys tuštuma Sąjungos vadovybėje.

Ar Lietuvių tautininkų sąjunga bus priešinga "importui" tautininkų iš Amerikos? Tai yra klausimas, kuris turėtų būti išspręstas tautininkų Sąjungos vadovybėje Vilniuje.

GOLFO TURNYRAS "PAGALBA LIETUVAI" PAREMTI

"Pagalba Lietuvai" vadovas Robertas S. Boris praneša, kad š.m. birželio 12 d., įvyks antras metinis George Perles Golfo Turnyras Western Golfo laukuose. Praeitų metų turnyras buvo sėkmingas ir pelningas. Gryno pelno gauta \$24,000. Pinigai buvo naudojami paremti "Betanijos" ir "CARITO" labdaros virtuves, kurioms vadovauja arkivyskupas Audrys Bačkis ir "Pagalba Lietuvai" siuntų persiuntimo išlaidoms padengti. Todėl ir buvo nuspręsta turnyrą pakartoti ir šiais metais. Golfo komitetui vadovauja buvęs Michigan State universiteto futbolo

treneris George Perles, taip pat Michigan valstijos vyriausias prokuroras Frank Kelly. Garbės komitete bus ir Detroito kardinolas Adam Maida. Golfo Dienos pirmininkai – Algis Duoba ir Liudas Kulikauskas.

Antras George Perles Golfo Turnyras įvyks Western Golf ir Country Club, Redford, MI. Dėl registracijos ir smulkenės informacijos prašome kreiptis į Robertą Boris – 4457 Fairway Court, Waterford, MI 48328. Telefonas – 1-810-682-0098; faksas – 1-810-682-5201.

Regina Juškaitė

Antanas Mažeika

TROKŠTANTIEMS NAMŲ

Vladas Vijeckas

Ar laikyti Chicagą laiminga ar nelaiminga dar nesigaudau. Turiu mintyje tuos gausius lankytojus iš Lietuvos su stambiais titulais. Ar džiaugtis, kad jų tiek daug ar tik gūžčioti pečiais. Neseniai teko girdėti Kauno merą. Senais laikais vadino me burmistru. Dabar meras. Atrodo, kad Chicagoje nemažai kauniečių, prie kurių ir aš priklausau, kurie norėjo daugiau sužinoti apie Kauną. Mane sudomino vienas klausimas apie namų atgavimą. Nors Kaune neturiu nei šunbūdės, bet buvo įdomu. Kauno meras paklaustas, kaip galima atgauti savo namą, atsakė įstatymas toks, kad norint atgauti namą turi gyventi tame name. Ir, jeigu dabartiniai gyventojai nesutiks tau perleisti buto, tai tu neturi jokios teisės. Tiesa, gali gauti sandėliuką. O dabartiniai gyventojai tik tada išsikraustys, kada valdžia parūpins jiems tinkamus butus. Žinant biurokratijos veiksmus to galima laukti iki pasaulio pabaigos. Taigi, namo savininkas gali išsikraustyti į sandėliuką ir laukti kada koks gyventojas išsikraustys, kad galėtų užimti butą ir pagal įstatymų tvarką pradėti rinkti nuomą. Bet ir čia įstatymai reikalauja, kad nuoma, nebūtų keliama. Tad partiniai darbuotojai, kurie už savo butus mokėjo juokingas sumas ir toliau gyvens, kol nugyvens namą iki sugriuvimo. Bet yra galimybė gražiai sutvarkyti šiuos reikalus, kurių meras nepasakė. Reikia pabučiuoti Brazauskui į

ranką ir gausi namus be jokių vargų. Kai kurie jau taip padarė.

Kažkuris paklausė merą, kodėl iš Amerikos atkeliavę, Kauno viešbučiuose turi mokėti dvigubai brangiau negu vietiniai. Meras gerokai mikčiojo kol paaiškino, kad vietiniai negalėtų mokėti tokių aukštų kainų, tad jiems sumažinama, o amerikiečiams, kurie turtingi padvigubinama. Tokiu būdu išlyginamas komercinis balansas. Dar vienas lietuviškų komersantų išradimas. Tai vis bolševikinės prarūgos. Partiniai už viską mokėjo mažiau, o žmoneliai išlygindavo deficitą. Dabar šiek tiek kitaip. Žmoneliai moka mažiau, o amerikiečiai išlygina deficitą. Gal ir gerai. Jeigu negalite apmokėti, nevaziuokite.

Mano draugas Florijonas taip komentavo.

– Kaip gera, kad neturiu turto Lietuvoje. Nereikia man keliaklūpsčiauti prieš bolševikinės valdžios palikuonius. Dabar tik supratau, kad ne piniguose laimė. Buvau Lietuvoje. Mokėjau už viešbutį dvigubai daugiau negu Amerikoje. Nesutikau nei vieno šių dienų valdovo, vengiau biurokratų, kaip ugnies. Pavaikšiojau po Kauną, pažiūrėjau į Nemuną. O jis toks pats kaip palikau. Nei raudonas nei baltas. Pamojavau Neriai. Susigraudinau vietose, kur kėlėsi Lietuva į nepriklausomybę Vilniuje. Net neužėjau pažiūrėti į tuos baisius bolševikinius pastatus, kurie jau griūva.

(Atkelta iš 2 psl.)

šiuos finansinius metus bandys sutaupyti 900 mil. dol. Neabejojama, jog tas lėšų karpymas palies pačius skurdžiausius valstijos gyventojus. Įvairūs patarėjai, valdininkai, kurie perveda šalpos gavėjus į darbo rinką, moko juos įvairių specialybių, saugo dirbančiųjų vaikus, daugiau kainuoja mokesčių mokėtojams, negu šalpos čekiai. Taip tvirtina Kongreso biudžeto įstaiga. O žmogaus teisių gynėjai tvirtina, kad šeimų gyvenimas valdžios parūpinamuose namuose kenkia vaikučių sveikatai, jų atečiai ir pavojingas dabartinėse sąlygose.

TRUMPAI

• Tarptautinis Taikos tyrimo institutas Švedijoje paskelbė, jog 1993 m. įvairių konvencinių ginklų pasaulyje buvo parduota už 22 bil. dol. Iš tos sumos 10.5 bil. dol. gavo JAV. Europoj didžiausia ginklų pardavinėtoja yra British Aerospace bendrovė, per praėjusius dvejus metus atleidusi iš darbo 35,000 darbininkų.

• Prancūzijos vyriausybė pagrasino Jungtinėse Tautose, kad ji išves savo kariuomenę iš buv. Jugoslavijos teritorijos, jei toliau bus nesilaikoma taikos susitarimų. Prancūzija laiko Taikos priežiūros daliniuose Bosnijoje 4,500 kareivių. Iš jų žuvo 33.

• Palestinos arabų Hamas grupės vadovybė, atsiliepdama į Arafato grasinimus Gazos pakrastyje ir į 300 palestiniečių suėmimą, pagrasino, kad grėsia pilietinis palestiniečių karas, kuriame nebus laimėtojų.

• Nežiūrint JAV vyriausybės nedraugiškos politikos Irano atžvilgiu, pernai naftos

Iš visur apie viską

bendrovės: Exxon, Texaco ir Mobil pirkė iš Irano nevalytos naftos už 3.5 bil. dol. Daug Irano naftos perka Vokietija, Šveicarija ir Japonija. Sen. Alfonse D'Amato, resp. iš New Yorko, siūlo paskelbti Iranui embargą, kuris tai komas Kubai.

• Fordo automobilių bendrovė paskelbė, jog pirmojo metų ketvirčio pelnas siekė 1.55 bil. dol.

• Irano prezidentas Rafsanjani lankėsi su oficialiu vizitu Indijoje, kur skundėsi, kad JAV bando kenkti Iranui, neleisdamos pirkti civilinei energijai reikalingų branduolinių reaktorių.

• Hong Kongo spauda rašo, jog Kinija nutarė ginklų kovoti su Filipinais, jei jie bandys užimti Kinijai priklausančias Spratly salas, kurių apylinkėse esą dideli naftos šaltiniai.

• Rusijos seimo pirm. Vladimir Šumeiko pasakė, jog seimas neratifikuos Rusijos – Amerikos branduolinių ginklų skaičiaus sumažinimo sutarties "START-2", kol nepaaiškės NATO planai plėstis į Rusijos kaimynines šalis.

• Islandijos nauja vyriausybė sudaryta iš konservatyvios Nepriklausomybės ir centrinės Pažangos partijų.

• Ispanijoje bombos sprogdime lengvai sužeistas dešinės partijos vadas. Manoma, bombą padėjo baskų nepriklausomybės siekiančios grupės.

• Japonų Yokahomos mieste nežinomos kilmės dujos susirgindino apie 400 traukinio keleivių. Spėjama, kad dujas paskleidė, kaip ir kovo mėn. Tokijo požeminiame traukinyje, "Aum Shinrikyo" sektos teroristai.

• JAV sostinės Washingtono Kolumbijos distrikto vadovybė bus prižiūrima Kongreso sudarytos tarybos, nes miestui gresia bankrotas.

• Kuwaito, valdančių šiekų sudarytam parlamente kilo smarkūs ginčai, net smurto veiksmai. Bijoma, kad tai privės prie šios institucijos panaikinimo.

• Irako valdanti Revoliucinė taryba, taip pat ir Baath partija, kuriai vadovauja Saddam Hussein, atmetė Jungtinių Tautų "leidimą" parduoti ribotą kiekį naftos. Tai esąs neleistinas kišimasis į suverenios Irako valstybės reikalus. Irakas reikalauja atšaukti visas prekybos sankcijas.

• Po šešių savaičių ginčų Europos Sąjungos ir Kanados derybos baigėsi Kanados laimėjimu. Susitarta sumažinti Ispanijos žvejų veiklą šiaurės vakarų Atlante, kur kai kurios žuvų rūšys baigia išnykti.

• Persų įlankos arabų valstybių vidaus reikalų ministrai, susirinkę Bahraine, išreiškė pritarimą Bahraino kovai prieš islamo fundamentalistus, kurie pagyvino veiklą.

• Pietų Afrika neteko savo kultūros ministrės Winnie Mandela, prezidento Mandelos buvusios žmonos. Po įvairių kaltinimų ji pasitraukė iš pareigų ir atsigulė į ligoninę pasitaisyti nuo nervų įtempimų.

•••••

Štai, kurie padeda išlaikyti lietuvišką laikraštį

**A t n a u j i n d a m i
prenumeratą ir kitomis
progomis Dirvai aukojo:**

Ščiuka A., Dorchester	20.00
Augonis S., So. Boston	5.00
Pautienis MJ., W. Barnstable ..	20.00
Brazauskas Z., Baltimore ..	10.00
Sakas G., Baltimore	20.00
Dautartas Z., Chesterland ..	50.00
Stankaitis J., Chesterland ...	20.00
Vinclovas L., Mayfield V. ...	20.00
Sonta J. Dr., Akron	20.00
Kregždė J., Cincinnati	5.00
Pakalka J., Beverly S.	15.00
Petronis L., Dearborn Hts. ...	20.00
Černis I., W. Bloomfield ...	30.00
Varekojis M., Chicago	10.00
Senkevičius C., Canada	8.00
Zentins V., Canada	10.00
Bėžys J., Canada	5.00
Raugalis J., Waterbury	10.00
Jankauskas A., Woodhaven ...	5.00
Balsys R., Ponte Vedra B. ...	10.00

**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame**

HOME

BANK

Cleveland's hometown bank.

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME BANK didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME BANK padėjo tokioms šeimoms kaip jūsų gauti geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

HOME BANK, FSB siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolos namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME BANK, F.S.B.

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio – ketvirtadienio	9:00 – 4:00
Penktadienį	9:00 – 6:00
Šeštadienį	9:00 – 2:00

Telefonas 348 - 8809

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES

available – worldwide

EXPERTS ON TRAVEL TO E. EUROPE

passports • visas
prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER
35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

LSS Pirmijos Geležiniu Vilku apdovanotas Jūrų vyr. sktn. Vladas Petukauskas Clevelando skautijos 1995 m. Kaziuko mugėje, prie Jūrų skautų burlaivio. G. Juškėno nuotr.

KVIEČIA MOKYTIS...

(Atkelta iš 7 psl.)

supažindinti su tautosakos rinkimo metodais ir tautosakos analizavimo būdais.

5. Baltijos šalių kultūra (BALT 200A) nuo liepos 20 iki rugpjūčio 18, penkis kartus per savaitę, 2:20–4:30 p.p. Dėstys profesorius Guntis Šmidchens. Šis profesorius gerai kalba latviškai, lietuviškai bei estiškai ir yra praleidęs visus metus Baltijos šalyse, rinkdamas medžiagą savo disertacijai apie nesenus išsivadavimo judėjimus. Kurse bus dėstomas įvadas į Estijos, Latvijos ir Lietuvos kultūras.

Visi, išskyrus pirmąjį, kursai bus dėstomi anglų kalba. Iš kitų miestų atvykę studentai turės galimybę gyventi kartu studentų bendrabutyje. Taip pat, norintiesiems lankyti aukščiau išvardintus kursus, yra galimybė gauti stipendiją. Stipendijos prašan-

tieji turi atsiųsti dvi rekomendacijas, laišką, kuriame turi aprašyti savo siekius ar tikslus, ir kitą informaciją į Washingtono universitetą adresu:

Professor Thomas DuBois,
Department of Scandinavian Languages and Literatures
DL-20, University of Washington,
Seattle, WA 98195.
Tel. (206) 543-0645,
voice/TDD (206) 543-8925.

Tolesnė informacija apie Pabaltiečių studijų vasaros institutą 1995 teikiama telefonais: (206) 543-2320, 1-800-543-2320.

TDD (206) 543-0898, (206) 543-6160.

Be anksčiau išvardintų kursų, numatoma rodyti Baltijos šalių filmus ir svečių teisėmis kviešti įvairius kalbėtojus.

Dar kartą kviečiame visus besidominčius praleisti įspūdingą vasarą Seattle.

Karilė Vaitkutė

LINAS VYŠNIONIS Advokatas

Telefonas (216) 383-0225

24400 Highland Road, Suite 9 • Richmond Hts, OH 44143

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą pristatomi į namus.
Skubiems siuntiniams - AIR CARGO.
Komerčinės siuntos pagal susitarimą.
MAISTO SIUNTINIAI nuo \$29.- iki \$98.-
Aukštos kokybės maisto produktai

Pageidaujant prisiųsime smulkią informaciją.

Rūta Degutienė, 28262 Chardon Rd.
Willoughby Hills, OH 44092
Tel. 216-943-4662

Dirbame nuo 1987 m.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.
Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

GYVENIMIŠKOS ĮVAIRENYBĖS

Gerardas Juškėnas

PERPLAUKĖ ATLANTA

Prancūzas Guy Delage (42 m.) pernai, gruodžio 16 d., iš Cape Verde salų (Afrikos vakarinėje pakrantėje) išplaukė per Atlantą Amerikos link. Barbados saloje, š.m. vasario 9 d., jis išbrido iš jūros į smėlėtą paplūdimį, kur jo laukė ten atskridusi žmona. Jis 2400 mylių vandenyne pliuskeno specialiai pagamintais pelėkais ("flippers"), apsirengęs neperšlampančiu apdaru ("wet suit"), įsikabinęs į plūdę ir lydymas 15 pėdų plausto. Tame plauste jis nakvojo ir vežėsi maistą. Tarpais jo plaukimo greitis buvo 1.8 mylios į valandą. Išlipęs Barbados salos krantan G. Delage prasitarė, kad šioje kelionėje jis patyrė prislėgtą nuotaiką, nuovargį, vienvėgį ir pavojus. Kelionės pabaigoje jūra jam suteikė galutinį įžaidimą – trenkdamą jį į povandeninį rifą.

Anot prancūzų laikraščio Le Mond G. Delage avantiūra pateko į rekordų knygą kažkur tarp pasaulinio akordeono čempiono ir daugiausia suvalgiusio austrių žmogaus.

IŠGELBĖJO PO 18 DIENŲ

Aštuoniolika dienų po žemės drebėjimo Kobe mieste Japonijoje, Teruko Kimūra išgirdo iš po jos namo griuvėsių lojimą. "Dick", ji pašaukė vardu savo dingusį šunį. Ir išgirdo vis daugiau lojantį šunį.

Po keturių valandų, su 34 ugniagesių ir policininkų pagalba, šuo buvo išlaisvintas iš griuvėsių. Jis buvo sumenkęs ir nusilpęs, bet šiaip sveikas – pareiškė policijai.

GERI METAI DETROITUI

Automobilių pramonė suvedė 1994 m. statistikas. Tai buvo geriausi metai nuo 1988 m. Pirmoji vieta atiteko Fordo b-vei.

Fordas, Chrysleris ir General Motors kartu su užsienio importais pernai pardavė arti 15 milijonų automobilių ir sunkvežimių, vienu milijonu daugiau negu 1993 m. Geriausi buvo 1988 m., kada buvo parduoti 15.5 milijonų autovežimių.

Fordo b-vės 1994 m. pelnas pasiekė \$ 5.31 bilijoną. Tuo pačiu ir Fordo įmonėse dirbantiems teks dalis to pelno. Pagal pelno paskirstymo planą (profit-sharing) 160,000 Fordo įmonėse dirbančiųjų gaus vidurkinį \$ 4,000 čekį. General Motors Corp. dirbantiems teks po \$ 550, o Chryslerio Corp. apie \$ 8,000 vidurkiniai čekiai.

KINTA NEPTŪNO DĖMĖS

Ilga laiką astronomus klaidino tirštos atmosferos pasikeitimai jų stebimoje Neptūno planetoje. 1989 m. Voyager-2 erdvėlaivis, praskridamas pro Neptūną, atrado didžiulę tamsią dėmę planetos pietiniame pusrutulyje. Pernai, birželio mėn. Hubble erdvės teleskopas rodė, kad ta dėmė yra dingusi be pėdsakų. Dabar Hubble teleskopas perdavė Neptūno siaurinio pusrutulio vaizdą, kuria astronomai pamatė vėl anos dėmės bruožus. Anot MIT astronomės dr. Heidi Hammel tvirtinimo, tokie dėmių pasikeitimai Neptūne pasireiškia per kelias savaites.

Neptūnas yra trečia savo didumu planeta Saulės sistemoje. Už jį didesni yra Jupiteris ir Saturnas. Mūsų Žemė yra 17 kartų mažesnė už Neptūną.

Arizonos universiteto planetų mokslininkas dr. Jonathan Lunine tvirtina, kad Neptūno dėmės nuolat kinta, turbūt dėl aukšto oro slėgimo apytakos, kaip ir mūsų Žemėje. Užtat ir Neptune esama chaotiškų oro pasikeitimų.

Lithuanian-American male, 32, 5'4", excellent shape, light hair, blue eyes, exceptional athlete, book author, poet, scholar, carpenter, landscaper, gardener, goat herder, excellent cook: Enjoys music, outdoors, movies, sports & exercise, nature & much more, would like to correspond with young Lithuanian lady of similar nature, with high morals who would like to meet a faithful young man to possibly share life with.
Robert Balaicius P.O. Box 18, Mountain City, TN 37683

If you can spare 10 minutes,
We can spare \$10,000!

Play **Bingo** from the Ohio Lottery

Imagine winning \$10,000 in just 10 short minutes! It's possible with the Ohio Lottery Bingo Game. On each \$2 ticket, you get four Bingo cards and four chances to win — up to \$10,000! So play Bingo at your favorite Lottery retailer. And with luck, you could come out with \$10,000 to spare!

JOIN IN THE WINNING

Lottery players are subject to Ohio laws and Commission regulations. For further information, call the Customer Relations Department, (216) 787-3200, during regular business hours.

CLEVELANDE ir apylinkėse

ST. VINCENT CHARITY LIGONINĖS JUBILIEJUS

Šv. Augustino Labdaros seselių tvarkoma ligoninė – Cleveland St. Vincent Charity Hospital šiemet švenčia 130-sius veiklos metus. Šią vasarą šios sukakties renginių eilėje yra planuojamos "Širdies Sugrįžtuvės" – "A Homecoming of the Heart". Į šias sugrįžtuves yra kviečiami visi buvę ir dabartiniai pacientai, kuriems buvo padaryta atvira širdies operacija ("Open heart surgery"). Kvietimams į sugrįžtuves gauti skambinkite 216 - 356-7888.

Širdies – plaučių mašina, kuri įgalino atlikti šias operacijas, buvo išvystyta dalyvaujant St. Vincent Charity ligoninės gydytojui dr. Earle B. Kay. 1956 m. sausio mėn.

čia buvo sėkmingai padaryta pirmoji Vidurinių vakarų srityje tokia operacija. Ligoninė nori pareikšti padėką šimtam pacientų, kurie jos Širdies centre tuo laiku buvo gydomi. Širdies chirurgai St. Vincent Charity ligoninėje dabar tokių operacijų skaičiais yra antroje vietoje Šiaurės-rytų Ohio srityje.

Širdies sugrįžtuvės yra skiriamos tik tiems pacientams, kuriems padaryta atvira širdies operacija. Turėjusieji širdies kateterizaciją arba kitas neoperacines širdies procedūras, nėra čia įskaitomi.

St. Vincent Charity ligoninė, įkurta 1865 m. spalio 10 d. Šv. Augustino labdaros seselių vienuolyno. Pirmieji jos ligoniai buvo kariai sugrįžę iš Pilietinio Karo. 1995 m.

ligoninė organizuoja eilę specialių renginių, užbaigiant spalio mėn. sukakties Mišiomis, kurias aukos Clevelando vyskupas Anthony Pilla ir vakare formaliu baliumi.

Ger. J.

KVIEČIA TALKON

Clevelando šv. Jurgio parapija ieško talkininkų, kurie padėtų sutvarkyti patalpas, ruošiantis Šimtmečio šventės iškilimams. Galintieji padėti šioje talkoje, prašome kreiptis į kleboniją arba į p. Algirdą Matulionį.

Ger. J.

PARENGIMAI 1995 M.

• GEGUŽĖS 19; 20 ir 21 d.d., 45-sios Š. Amerikos Lietuvių Sporto Metinės Žaidynės Clevelande. Rengia LSK Žaibas

• GEGUŽĖS 29 d. Memorial Day – Apeigos–Mišios–pusryčiai. Rengia Katalikų Karo Veteranų Postas 613 Sv. Jurgio parapijoje 8:30 ryto.

• BIRŽELIO 4 d. Šv. Jurgio parapijos šimtmečio sukakties iškilnių uždarymas. Šv. Mišias celebruoja vyskupas Anthony Pilla 10:30 ryto šv. Jurgio parapijoje.

• BIRŽELIO 11 d. – Tragiškojo Birželio minėjimas. Rengia Clevelando Baltų Komitetą.

• LIEPOS 8 d 6:00 v.v. šeštadienį L.K. DARŽELIŲ VASAROS VAKARONĖ Gwinn dvare Bratenalh

• LIEPOS 16 d.Šv. Jurgio parapijos gegužinė. Pradžią 11:30 ryto šv. Jurgio sodyboje.

• LIEPOS 23 d Pensininkų gegužinė Lietuvių namuose

• LIEPOS 30 d sekmadienį 12:00 val. LKVS "RAMOVĖ" Clevelando skyriaus LSSI Žalgirio šaulių kuopos GEGUŽINĖ BEACHLAND Parke 17815 Canterbury Rd.

• RUGSEJO 30 d. Clevelando Baltų Komitetas rengia baltų bendravimo vakarą Lietuvių Namuose.

• SPALIO 7 - 8 LIETUVIŲ DIENOS rengia LB Clevelando apylinkės valdyba.

• LAPKRIČIO 12 d. Šv. Jurgio Rudens Festivalis 11:30 – 3:30 p.p.

• LAPKRIČIO 18 d. Kariuomenės Šventės minėjimas. Lietuvių Namuose.

• GRUODŽIO 17 d. "Singing Angels" choro koncertas trečią val. po pietų Dievo Motinos parapijoje

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.

TAUPA Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekvieną taupomojį sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

atlanta IMPORT-EXPORT Inc.

2719 West 71th Street, Chicago, IL 60629

Tel. (312)434-2121 1-800-775-SEND

SKOKIE, CLEVELAND, ST. PETE BEACH, NEW YORK, DETROIT, GRAND RAPIDS, KALAMAZOO, BALTIMORE, PITTSBURGH, HOT SPRINGS, ST. LOUIS, ROCHESTER,

Pristatome siuntinius į namus

Jūsų giminėms Lietuvoje, Latvijoje, Rusijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje. Skubiams siuntiniams: AIR CARGO Amerikietiško maisto siuntiniai.

Pratęsiame vizas, ruošiamo iškvietimus. Persiunčiame pinigų doleriais.

Visos paslaugos atliekamos greitai ir pigiai.

Clevelando skyriaus tel.: 481-0011
639 East 185 th Street • Cleveland, OH
Iš anksto susitarus, paskambinant į **Atlantos** Clevelando skyrių, Jūsų namuose galime paruošti ir priimti siuntinius į Lietuvą.

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE, INC.

40-24 235TH STREET DOUGLSTON NY 11363

TEL (718) 423-6161 FAX 718-423-3979

KELIONĖS | LIETUVA

Skrydis į Vilnių Balandžio 1 – gegužės 31 Birželio 1 – rugpjūčio 31 iš

Chicago -----	\$ 655 -----	\$ 765
Cleveland -----	731 -----	927
Detroit -----	739 -----	891
Los Angeles -----	865 -----	1,017
Miami -----	725 -----	925
New York -----	630 -----	740
San Francisco -----	900 -----	1,025
Tampa -----	759 -----	911

Plius mokesčiai. Kainos turi apribojimų. Teiraukitės dėl kainų iš kitų miestų.

1995 grupinių kelionių į Lietuvą brošiūra jau paruošta. Kreipkitės. Prisiimsime. Grupių organizatoriams teikiamos specialios nuolaidos.

VYTIS TRAVEL

40-24 235 St.

Douglaston NY 11363

Tel. 718-423-6161; 1-800-77-VYTIS 1-800-77-89847

FAX 718-423-3979

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185 th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

A.A. GRAŽINA LINARTAITĖ – – KOVALSKIENĖ

Iš Australijos, Sidney miesto telefonu pranešė, kad 1995-IV-20 mirė Gražina Linartaitė-Kovalskienė, aktyvi visuomeninkė, Korp! Neo-Lithuania filisterė. Gedi du sūnūs ir dukra su šeimomis ir giminaičiai. Turėjo daug draugų ir pažįtamų JAV. Jos brolis (Harbert, Mich.) Vytautas Linar-

tas aktyvus 1941 m. birželio 22 d. sukilimo dalyvis, vienas iš Laisvės kovotojų sąjungos kūrėjų. Linartų bute vykdavo slapti susirinkimai ir visa šeima buvo aktyviai įsijungusi į pogrindžio veiklą. Toje veikloje aktyviai reikėsi ir a.a. Gražina su vyru.

Vyt. Kasniūnas

Ilsėkis Ramybėje

A. † A. EMILIJA RASTENIENĖ GERMANAVIČIUTĖ

1907.IX.13 – 1995.IV.21

Grasildos ir Jono Germanavičių dukra velionė Emilija gimė Vaškuose. 1941 ištėkėjo už Vinco Rastenio, 1944, rusams artėjant prie Lietuvos, pasitraukė į Prancūziją, o 1948 atvyko į Jungtines Amerikos Valstybes. Kiek pagyvenę Clevelando mieste, 1952 abu naujakuriai įsikūrė New Yorke. Vincas ten mirė 1982, o Emilija išgyveno iki dabar. Lietuvoje jos gedi vieno mirusio brolio sūnus Eidigintas Germanavičius su žmona Janina ir šeima, ir kito mirusio brolio dukra Janina Armanavičiūtė. Amerikoje liko vyro brolis Jonas Rastenis.

Apimti liūdesio, velionės pagerbti, prisiminti jos darbus, ir su ja atsiveikinti iš New Yorko ir apylinkių rinkosi Emilijos draugai ir draugės, šeimos artimieji, globėjai ir kaimynai. Atsilankė artima draugė Amelia Morkevičienė (o kita draugė, Jadvyga Kregždienė, jau nebepajėgė). Marija ir Vitalis Žukauskai tarė atsiveikinimo žodžius. Vanda Gaubienė savo ir savo vyro Raimondo, Lonedos ir Artūro Jautakų ir Valdonės bei Ramūno Gaubų vardu – taigi lyg ir naujosios ateivijos vardu – prisiminė Emilijos svetingą prieglobstį. Poetas Leonardas Andriekus pasidalino pluoštu atsiminimų, o Bažnyčioje pamokslą pasakė kunigas Vytautas Palubinskas.

Velionė palaidota šalia savo vyro Cypress Hills kapinėse.

Laidotuvių dalyviams dėkoja šeimos artimieji

Leonas Sabaliūnas ir Onutė Sabaliūnienė,
Ann Arbor, Michigan
Danutė Statkutė-Rosales ir
Juratė Statkutė-Rosales,
Caracas, Venesuela

Buvusiai choro "DAINA" dalyvei

A. A. ELEONORAI ŠČIUKIENEI

Rochesteryje N.Y. mirus, reiškiamo nuosirdžią užuojautą jos dukrai, jos šeimai ir visiems artimiesiems

Choras "DAINA"

Juno Beach Florida

PADĖKOS LIETUVOS VYČIAMS

Lietuvos Vyčių organizacijos padalinys, "Pagalba Lietuvai" susilaukė padėkos laiško iš Lietuvos:

Dr. Kazys Paltanavičius, Šv. Jokūbo ligoninės direktorius rašo:

"Širdingai dėkojame Jums už atsiųstą labdarą, susidedančią iš 145 dėžių, kuri yra mūsų ligoninei labai nau-

dinga. Esame visiems Lietuvos Vyčiams labai dėkingi, kad Jūs taip nuosirdžiai padedate mūsų ligoninei. Kadangi mūsų Vyriausybė labai blogai aprūpina ligonines, tai Jūsų pagalba labai daug padeda, kad ligoninė galėtų egzistuoti. Tegul Dievas Jūs laimina dirbant tokį sunkų, bet labai reikalingą darbą."

Dėkodamas Visagaliui Dievui,
Clevelando Šv. Jurgio Parapijos
Šimtmečio sukaktuvių ruošos komitetas
nuosirdžiai kviečia Jus drauge atšvęsti
mūsų parapijos tarnybos
Lietuvių kolonijai Clevelando Diecezijoje
ŠIMTMETINĘ SUKAKTĮ

Šimtmečio sukaktuvių iškilmės prasidės
Šventomis Mišiomis,
10:30 v.r., 1995 m. birželio 4 d.,
Šv. Jurgio bažnyčioje,
6527 Superior Avenue,
Cleveland, Ohio 44103

Šias iškilmingas Mišias aukos Jo Ekselencija
Clevelando Vyskupas Anthony M. Pilla.

Po Sumos įvyks iškilmingas banketas parapijos salėje.

Kokteiliai 1:00 v.p.p., Pietūs 1:30 v.p.p.

Iškilmingo banketo bilietų kaina \$40.00.

Bilietus galima įsigyti kreipiantis
į Šimtmečio sukaktuvių ruošos komitetą.
Stalai 8-iems asmenims rezervuojami už \$320.00

Išsamesnę informaciją apie bilietus ir rezervacijas
galima gauti kreipiantis į Komiteto pirmininkę,
Liuciją Tamošiūnienę, telefonu 230-0860
Raginame kuo anksčiau bilietus užsisakyti,
kadangi platinsim tik 240 bilietų.

Šimtmečio sukaktuvių iškilmų dieną
bilietų įsigyti nebus galima.

Nuosirdžiai Jūsų –

Kun. Juozas A. Bacevice, klebonas;
Liucija Tamošiūnienė, Komiteto pirmininkė

TRISDEŠIMT TREČIAS

Dirvos novelės Konkursas

DVI PREMIJOS

Pirmoji – 500 dolerių

Antroji – 300 dolerių

skiriamos iš

A.A. SIMO KAŠELIONIO

palikimo, kurį tvarko Korp! Neo-Lithuania

Tema: Autoriams suteikiama neribojama teisė
novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

Laikas: Paskutinė rankraščiai įteikti data
1995 metų rugsėjo 15 d. (pašto antspaudas).

Adresas rankraščiams siųsti:

Dirva, Novelės konkursas,
P.O. Box 19191
Cleveland, Ohio 44119-0191

Konkurse kviečiami dalyvauti visi lietuviai rašytojai,
gyveną Lietuvoje, JAV ar bet kuriam kitame krašte.

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai
būtinai privalo būti parašyti rašomąja mašinėle ir
pasirašomi spapyvardžiu. Tas pats slaptyvardis
užrašomas ant pridėamo uždaro vokelio, kuriame
įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono
numeris. Tikslai laimėjusio vokelis bus atidarytas.

Nepremijuoti rankraščiai grąžinami tikslai
autoriams prašant, jų nurodytu adresu.

Jury komisija iš trijų narių sprendžia kas
premijuotina paprasta balsų dauguma.

Regina Ulkstiniene, Šiaulių
vaikų ligoninės vadovė pa-
reiškia:

"Trūksta žodžių, kad iš-
reikštume dėkingumą už
Jūsų labdarą Šiaulių vaikų
ligoninei. Gavome visą mums
skirtą siuntą. Dėžės ir kibirai
nepažeisti, vaistai supakuoti
labai gerai. Labai Jums ačiū,
kad nepamiršote mūsų. Jūsų
pagalba ypatingai reikalinga
sergantiems vaikams. Ačiū
jų vardų".

Dr. A. Mandeika, Klaipėdos
vaikų ligoninės vyriausias
gydytojas rašo:

"Prieš Šv. Velykas mūsų
vaikų ligoninę pasiekė dide-
lis medikamentų ir skalbimo
priemonių kroviny. Tai bran-
gi dovana, pirmiausia, Klai-
pėdos m. ir Klaipėdos krašto
sergantiems vaikučiams. Ji
labai vertinga ir labai reika-
linga, nes šiuo metu gydymo
įstaigos yra ypač sunkioje
finansinėje būklėje. Dėkoju
savo, ligoninės darbuotojų,
vaikučių, jų mamų ir tė-
velių vardu Jūsų organizaci-
jai ir visiems geros širdies
žmonėms, padėjusiems orga-
nizuoti šią pagalbą. Linkiu
geros sveikatos, visų vilčių
išsipildymo. Ačiū Jums!
Linksmų Šv. Velykų!"

Kun. Robertas Skrinskas rašo:

"Nuosirdžiausiai dėkoju
Jūsų firmai padėjusiems per-
siųsti man skirtą siuntą. Ma-
tyti gavome viską. Mane
skiria Lapių ir Domeikavos
klebonu. Domeikavoj baž-
nyčia statoma, o Lapėse labai
apleista. Visiems Jums nuo-
sirdūs linkėjimai."

"Pagalba Lietuvai" sek-
madienį gegužės 7 d. prie vi-
sų trijų Detroito apylinkių
bažnyčių – Šv. Antano, Die-
vo apvaizdos, ir Šv. Petro
rinks aukas dvidešimt pirmos
medicinos reikmenų siuntos
persiuntimo išlaidoms padeng-
ti. Nuo 1990 broliams ir se-
sėms Lietuvoje jau išsiųsta
vertybių už 12,750,850 dol.
Aukas rinkis prie Dievo Ap-
vaizdos parapijos – Valentina
Bulotienė ir Irena Vizgirdai-
tė; prie Šv. Petro – Lillian
Petravičius; ir prie Šv. Anta-
no – Regina Juškaitė. Taip
pat aukas galima siųsti:

Aid to Lithuania, Inc.,
c/o Robert S. Boris,
4457 Fairway Court,
Waterford, MI 48328.
Telefonas – 1-810-682-0098.
Paruošė Regina Juškaitė

★★★★★

KARIO redakcija Lietuvoje
pasigenda 1951 metų Ame-
rikoje leisto KARIO 1-8 NR.
Kas turite tą komplektą,
malonėkite padovanoti
KARIUI. Siųskite šiuo
adresu:
KARYS, 2001 VILNIUS,
Totorių 25/3, LIETUVA.

★★★★★